Ժէ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4378 — 17/30 ՅՈՒԼԻՍ 1900 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 4 ՌԵՊԻՒԼ ԱՀԸՐ 1318 — Ժէ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4378

درعلیه ده غلطه ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
á la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ և գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղ.րշ.
» »	վեցամսեայ	70	»
» »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրք.
» »	վեցամսեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Ա.

Հայոց դպրոցները, որոնցմով մենք այժմ պիտի զբաղւենք, գոյութիւն ունին Պարսկաստանում, ուր կառավարութեան տւած թոյլտւութիւնը նրանց թոյլ է տւել զարգանալու։

Հայերը մեծ կարեւորութիւն են տալիս կրթութեան և իրենց որդոց մատակարարելու համար յաճախ մեծ զոհողութիւններ են անում։ Այդ պատճառով, ուր որ Հայեր կան Պարսկաստանում, նոյն իսկ որտեղ սակաւաթիւ էլ են, նրանք ունին դպրոց։ Հայոց դպրոցներ կան ոչ միայն քաղաքներում, ինչպէս՝ Թաւրիզ, Թէհրան, Սպահան, Արտաբել, այլ և բազմաթիւ գիւղերում։

Այս դպրոցները ամբողջապէս պահում է ժողովուրդը, այն պատճառով, որ լրիւ թոյլտւութիւն է տալիս կրթական հաստատութիւններ բանալու։ Քաղաքի մեծ դպրոցները, ինչպէս Թաւրիզն է, տալիս են վեց և ութ տարեայ դասընթացք. ունին ընդհանրապէս դրամագլուխ՝ կազմուած կամ կտակներից կամ հարուստ Հայերի նւէրներից։ Այս դրամագլուխը տրւած է տոկոսով, և շահը ծառայում է տարեկան ծախքի մի մասը ծածկելուն, ուսուցիչներու վարձին, կարասիքի վերանորոգութեան և կարկատանին, են։ Այս դրամագլխէն ստացւած հաստատուն գումարի հետ միասին դպրոցը ունի ուրիշ աղբիւրներ արդիւնքների, որոնք ծածկում են ծախսը, որը միշտ բաւական նշանաւոր է։ Կողմնակի արդիւնքներն են —թոշակը,—դպրոցական առարկաների վաճառումը փոքր օգուտով, բարեհաճ սիրողների կողմից տարեայ ընթացքում տրւած ներկայացումների արդիւնքը, ձեռագործների վաճառումը, են։

Գիւղերի դպրոցները, որոնք ի հարկէ շատ պակաս ծախք ունին, ընդհանրապէս դրամագլուխ չունին, և ժողովուրդն է, որ նւէրներով և հանգանակութեամբ ծախսերը ծածկում է։ Իւրաքանչիւր տարի մի նոր հրաշք է հարկաւոր լրացնելու համար անհրաժեշտ գումարը ուսուցիչների ռոճիկը վճարելու, մի շատ համեստ ռոճիկ սակայն, որովհետեւ դա լինում է տարեկան 10ից 100 թումանի մի գումար, (200-500 ֆր.) Ապա կայ վառելիքի ծախս, դպրոցական կարասիքի պահպանման, աղքատ աշակերտներին գրքեր և այլ դպրոցական առարկաներ գնելու. և խեղճ գիւղացիները մեծ արժանիք ունին, որ չնայելով դրան, չեն յուսահատւում և գործին պինդ կպած են։ Յաճախ ռոճիկի մասը վարժապետին վճարւում է մթերքով, այսպէս՝ նա ստանում է աղ իր տարեկան գործածութեան համար և ցախ իր վառելիքի համար։ Պատահում է, որ գիւղում նրան երբեմն տրւում է և բնակարան։

Դպրոցները ժողովրդի սեփականութիւնն են և համայնքի իւրաքանչիւր անդամը իրաւունք ունի նորա արդիւնքները կառավարելու, նրա ծախքերը կանոնաւորելու։ Բայց գործը հեշտացնելու համար՝ հինգ կամ վեց անդամով մի մասնաժողով է (հոգաբարձութիւնը) ընտրւած ամենահարուստներից. և ահա այս մասնաժողովին է, որ ժողովուրդը յանձնելու է իր իրաւունքները դպրոցների վրայ և անոնց տնտեսական կառավարութիւնը։ Այս մասնաժողովը ընտրւում է երեք տարով, և իւրաքանչիւր բնակիչ կարող է ընտրւած լինել. իւրաքանչիւր մարդ, սկսած քսան տարեկանից, իրաւունք ունի ձայն տալու։ Այս մասնաժողովն է, որ որոշում է տարեկան պիւտճէն և փնտրում է միջոցներ բացը ծածկելու եթէ կայ, որ համարեա միշտ պատահում է։ Սա է, որ հրաւիրում է ուսուցիչ՝ գիւղերում և տեսուչ՝ մի քանի դասարան ունեցող ուսումնարաններում։ Այս դէպքում տեսչին է մնում անհրաժեշտ ուսուցիչներ վարձելու խնդիրը, համեմատ նրա դրութեան տակ դրւած պիւտճէի։

Մասնաժողովը կառավարում է դրամագլուխները, նրանց արդիւնքը ստանում է և վճարում բոլոր ծախսերը։ Սրա անդամները ոչ մի վարձատրութիւն չեն ստանում։ Սա երբեմն շատ աշխատանք ունի անելու, որ իր հաշիւները փակի, և չնայելով զանազան աղբիւրներին, որտեղից նա օգտւել է, դարձեալ բաց է մնում լրացնելու. հարկաւոր է հանգանակութիւն անել ժողովրդի մէջ, որը յաճախ արդէն վճարել է իր բաժինը. ապա դիմում են Կովկասի հարուստ վաճառականներին, դրում են, ուղարկում են պատգամաւորներ և վերջացնում են միշտ բացերը ծածկելով առանց դիպչելու դրամագլխին, որից ամէն կերպ աշխատում են խույս տալ։

Ուսումը ձրի չէ էլ կարող լինել համեմատ այն բոլորի, որ դուք տեսաք։ Ի նկատի առած համեմատաբար նշանաւոր ծախսերը, ստացւած թոշակը սակայն շատ քիչ է. իսկ չքաւոր աշակերտները վճարում են թոշակի կէսը, քառորդը միայն, կամ նոյն իսկ ընդունւում են առանց որ և է վճարի, եթէ ծնողների չքաւորութիւնը կատարեալ է։ Դպրոցը գնում և վաճառում է դպրոցական իրեղէնները. և այս վաճառումից ստացւում է մի թեթեւ օգուտ։ Չվճարող աշակերտները նոյնպէս ձրի են ստանում իրենց դասարանական առարկաները ամբողջ դպրոցական տարւոյ ընթացքում։

Պարսկաստանի Հայոց դպրոցների եւ նրանց կազմակերպութեան վրայ այս թեթեւ տեսութիւնից յետոյ, այժմ մանրամասն քննենք այս դպրոցներից մինը։ Թաւրիզի դպրոցներից մինն է, որը ես կամենում եմ այս տեղ նկարագրել։

Թաւրիզը իր 5ից 7000 Հայերով պահում է երկու տարրական դպրոց, երկու մանկապարտէզ, երկու կար ու ձեւի արհեստանոց։—Թաւրիզի հայերը բաժնւած են երկու թաղի, որոնք փակւած են բազմաթիւ Թուրք թաղերի մէջ և իրարից մօտաւորապէս մի քիլօմէտր հեռաւորութիւն ունին։ Սոյն երկու թաղերը ազգաբնակութեամբ հաւասար չեն. Լիլաւա թաղը աւելի բազմամարդ է, և որու դպրոցի մասին է, որ ես կամենում եմ ձեզ խօսել։ Երկրորդ թաղը, Ղալան, երկու դասարան աւելի է պահում, որովհետեւ նրա դպրոցը աւելի հարուստ է։

Չորս տարի է որ երկու թաղումն էլ բացել են մանկապարտէզ, ուր ընդունւում են փոքրիկ աշակերտներ 4ից 7 տարեկան, 2 կամ 4 թուման թոշակով (10 կամ 20 ֆրանք). Լիլաւայի մանկապարտէզը երեք տարի ունեցել է մի ընտիր ուսուցչուհի, և շնորհիւ այս տեսակ կառավարչի նա ամենեւին ետ չէր մնար եւրոպական մանկապարտէզներից։ Մենք չենք կանգ առնի մանկապարտէզի վրայ։ Ես կը սահմանափակւեմ ասելով, որ սա հիմնւած է Թաւրիզի Հայուհեաց Բարեգործական Ընկերութեան ձեռքով, որը ինքն է նրան կառավարում և ծախսերը հոգում։ Մանկապարտէզ ընդունւում են միջին թւով 40 երեխայ, որոնց չքաւոր մասը ամենեւին թոշակ չի վճարում։

Հ. Տ. Պ.

ԲԱՐԻԶԻ ՏԱՔԸ

ԲԱՐԻԶ, 23 Յուլիս

Եթէ ըսենք թէ տաք տասերկու օրերէ ի վեր Բարիզի օդը նման է հասարակածի երկիրներու կամ Գալիֆօռնիոյ օդին, բնաւ չափազանցած չպիտի ըլլանք։ Մէկ դարէ ի վեր Բարիզի մէջ այսչափ տաք չէր բրած. շուքի մէջ ջերմաչափը 38 աստիճան, 39 և մինչեւ 40 ելած է, իսկ արեւին տակ մինչեւ 48 ելեր է. աստիճան մը որ ամենատաք երկիրներու մէջ իսկ քիչ կը պատահի։ Տաքին հետեւանքներն ալ շատ ողբալի եղան, միայն անցեալ ուրբաթ օրուան մէջ Բարիզի մէջ 25 հոգիներ մեռան տաքէն. մենք չենք հաշուեր անոնք որ խեղդամահ եղած են և այսօր դեռ դարմանուելու կը կարօտին։ Մեր հաշուէն դուրս է դարձեալ այն բազմաթիւ անձերու վիճակը, որոնք տաքին պատճառաւ ականջի, կոկորդի, գլխի են. են. զանազան ցաւերով կը տառապին։ Հեռագիրները մեզի կ'իմացնեն թէ Լոնտոնի մէջ օրը երկու հարիւրէ աւելի հասարակաց կառքերու ձիեր սատկած են և թէ այս օրերս Անգլիոյ մայրաքաղաքին մէջ հանրային բոլոր կառքերը դադրեցուցած են իրենց երթեւեկութիւնները, ձիերու հիւանդութեան պատճառաւ։ Բարիզի մէջ ալ ձիերու զոհեր շատ եղան, բայց դեռ ընդհանուր հաշիւը հրատարակուած չէ, այսչափը կրնանք ըսել որ այդ խեղճ չորքոտանիները, քալելու ժամանակ յանկարծ լխնալով տեղնուտեղը կը սատկին։

Ուրիշ խնդիր, Բարիզի մէջտեղէն անցնող և Բարիզցիներու միակ մատչելի ջուրը՝ Սէն գետը, դարձեալ տաքի պատճառաւ կորսնցուցեր է իր ձուկերը։ Այդ լողացող սիրուն անասունիկները, որ հազարաւոր անձերու առեւտուրի աղբիւրն էին բոլորովին խեղդամահ եղած են. Սէն գետի մէջ այլ եւս ձուկ չկայ, այս է Բարիզցիներուն օրուան յուսահատական բացագանչութիւնը։

⁂

Բարիզի մէկ ուրիշ ցաւն է ջրի պակասութիւնը դարձեալ տաքի պատճառաւ։ Բարիզի ժողովուրդը երկու տեսակ ջուր կը գործածէ իր առօրեայ պէտքերուն համար, մէկը աղբիւրի կամ ակի ջուր և միւսը Սէն գետի ջուրը. վերջինը բնական է թէ կը գործածեն լուացքի, ջրելու (փողոցները, պարտէզները, ծառերը, տուները, են.) և ուրիշ պէտքերու համար, իսկ աղբիւրի ջուրը, որ մասնաւոր խողովակներով բոլոր տուներու մէջ և ամէն յարկերը կը բարձրանայ, կը գործածուի միայն խմելու և կերակուր եփելու համար։ Աղբիւրի ջրերուն համար, Ընդհանուր ջրի Ընկերութիւն մը կայ Բարիզի մէջ, որ քաղաքացիներուն մաքուր ջուր հայթայթելու նպատակաւ հիմնուած է։ Այդ Ընկերութիւնը ստիպուած է օրական երեսուն լիտր ջուր տալ մէկ մի բնակչի։ Բարիզի բնակիչներու թիւն է այսօր մօտ հինգ միլիոն (ցուցահանդէսի առթիւ) մինչ առաջ 3 միլիոն կը հաշուէին. ըսել է երկու միլիոն անձերու ջուր հայթայթել հարկաւոր է, և այդ պակասը Ընկերութիւնը պէտք է լեցնէ իր պահեստի ջրէն։

Արդ՝ քաղաքին սաստիկ տաքին առթիւ, բնական է թէ բնակիչները ուզեն զով կամ պաղ ջուր խմել. ասոր համար տուներու մէջ գտնուող աղբիւրները կը բանան և քանի մը վայրկեան ջուրը կը հոսեցնեն որպէս զի բոլորովին պաղը գայ. այսպիսով, մաքուր ջրի մեծ քանակութիւն մը զուր տեղը կը վատնուի, և ասոր համար ալ Ընկերութիւնը ստիպուած կ'ըլլայ պահեստի ջուրն ալ ծախսել սկսիլ։ Կ'երեւայ թէ Ընկերութիւնը ջուրի կողմէ ճգնաժամի մէջ է և ասոր համար Բարիզի բոլոր պատերուն վրայ յայտարարութիւններ փակցնել տուեր է, խնդրելով բնակիչներէն որ կրցածնուն չափ քիչ վատնեն տան մէջի ջուրը։ Եւ արդէն շաբաթ օրէ ի վեր գիշերուան ժամը 11էն մինչեւ առաւօտեան ժամը 6ը տան ջրերու աղբիւրի խողովակները կը գոցուին Ընկերութեան կողմէ, այնպէս որ այդ ժամանակամիջոցին կարելի չէ բնաւ մաքուր ջուր ունենալ՝ եթէ առաջուընէ ջուր առնուած չէ։

Եթէ այսպէս շարունակուի, Ընկերութիւնը պիտի ստիպուի Սէնի ջուր խառնել աղբիւրի ջրին հետ, և այն ատեն հազարումէկ հիւանդութիւններ պիտի ըսկըսին Ֆրանսայի մայրաքաղաքին մէջ։ Տաքէն, ջուրի պակասութենէն առաջ եկած հազարումէկ հիւանդութիւններէն գոհ են միայն Բարիզի բժիշկները, դեղագործները և դեղագործական նիւթերու վաճառականները, որովհետեւ իրենց գործ բացուած է։

* * *

ՊԻԼԻԿՆԵՐԸ

Դ.

«—Ահա՛ աղջիկներս, ըսաւ, խնդագուրգուրանքով մը անոնց նայելով երկու քովէն ու փափկութեամբ վար առնելով ուսերէն, հոգիիս չափ կը սիրեմ Սիւզանն ու Թերէզը, ամբողջ խանդաղատանքս անոնց վրայ կեդրոնացած է, անոնց համար կ'ապրիմ ես այսուհետեւ, ինչպէս անոնք ալ՝ ինծի համար. աղուոր չե՞ն աղջիկներս. Հրանտ. անունի՞ն ինտոր է....։

«Ու սկսաւ փոխն ի փոխ համբուրել զանոնք խենթի պէս, կուրծքին վրայ սեղմած, մրմնջելով.

«—Սիւզան... Թերէզ...։

«Խենթեցա՞ւ», կը մտածէի։

«Սակայն, ինչո՞ւ չգիտեմ, զաւկի սիրոյն արտակարգ խելայեղութիւնը չէ՞ր այդ, զոր ամէն կին իր սրտին մէջ կը մեծցնէ մանկութենէն, երբ պուպրիկը կուրծքին կպցուցած ծիծ կը հրամցնէ անոր միամտօրէն։

«Պահ մը եսքը, համբոյրներէն կըշտացած, սթափելով իր խելայեղ վիճակէն.

«—Ի՞նչպէս, սիրուն չէ՞ս գտներ զաւակներս, ըսաւ ափ մը գարի ցանելով քովի տախտակ տուփէն. ես ձեռքո՛վս թուխս դրած եմ զանոնք, ե՛ս հանած, ե՛ս մեծցուցած, որոնցմով այսօր ամբողջ սերունդ մը կը հաշուեմ, պայմանաւ որ աքաղաղ չըլլայ անոնց մէջ, որովհետեւ ես չեմ ուզեր այդ յայրատ կենդանին։ Թուխսի հաւկիթներս դուրսէն բերել կուտամ, ատով նոյն իսկ ազատելու համար ձագուկներս ծուածութեան անտանելի տանջանքէն, զոր բնութիւնը սահմանած է անոնց։

«Հոգ չէ՛, քանի որ բաղդը—բա՞ղդը թէ մարդիկ,—զլացաւ ինծի ունենալ արիւնիս կաթիլներովը սնած, սիրտիս պըտուղը եղող զաւակներ, թող անոնց փոխարէն ուրի՛շ զաւակներ ունենամ, որոնք եթէ լեզու մը չունին ինծի «մայրիկ» կանչելու, գէթ վաղը միւս օր աչքս հանելու միտք ալ չունին իրենց «ուսողուրացող»ի ապերախտ փուշերով։ Ասոնց փշրանք մը և երկու կաթիլ ջուր տուած ատենս կտուցնին վեր կ'առնեն՝ շնորհակալ ըլլալու համար. արենակից զաւակներս ի՞նչ պիտի ընէին ինծի. աւելի՞ բան մը...։

«Թող ամէն կերպով հանգիստ ըլլան իմ հովանաւորութեանս տակ գտնուողները, ըլլան անոնք բանական կամ անբանական, որոնց համար, կրցա՞ր գիտել, «բաց դուռ» ունիմ միշտ, թող գան ու իմ գոգիս մէջ գտնեն իրենց դառնացեալ սրտին սփոփանքը, սակայն՝—օ՛, գաժա՛ն մտածում՝—արու չըլլա՛ն անոնք...։

«Լքեալներու համար տեղ մը հաստատած եմ հոս արդէն, ուր կրնան դիմել ամէնն անոնք։ Քեզի առաջնորդող երկու աղջիկները անոնցմէ օրինակներ էին, սատրակի սրտով մաքուր կոյսեր, որոնցմէ բաւական մը հաւաքած եմ հոս, սփոփելու համար դառնութիւնը իրենց կուսական պատրուած հոգւոյն, օ՛հ, խմինիս պէս...։

«Մեղկ թուլութեամբ մը փլաւ գլուխը քանաբէին կռնակին, ուր մոլար նայուածքով, հեւքոտ շունչ մը առաւ։ Զգայազիրկ, աչքերը փակ, քնացողի մը երեւոյթը ունէր, աջ թեւն ալ քանաբէին կողքին երկնցուցած։

«Գաճաճ ցեղէ խատուտիկ հաւ մը, կերի սպասելէ զզուած, կարծես ձայն տալու համար իր տիրոջ, պզտիկ թիռով մը եկաւ անոր թեւին վրայ թառիլ, տոտիկներուն փետուրը փռելով հոն, որուն հպումէն սթափած, ձագուկին վրայ սեւեռեց աչքերը Մառի, ու, պերճ զմայլանքով մը.

«—Ահաւասի՛կ բարեկամս, ըսաւ անոր ձիւնաթոյր փետուրները փայփայելով, ահա՛ իմ աղջիկս ու զաւակս, ամբողջ գանձ մը ինծի համար՝ իր քոյրերուն հետ, հարսնցուներու չափ պարկեշտ ու մաքուր խումբ մը պզտիկ աղջիկներու. չե՞ս զմայլիր իր սա զիլքին ու վայելչութեան։ Պիտի կարծես հիմա որ, լեզու չունենին անոնք, չեն խօսիր ու հոգեկան ո և է կապ չունենին ինծի հետ, ընդհակառակը, ամէն բան սորվեցուցած եմ ես անոնց, ինչպէս նաև աղաւնիներուս. բառերս կը հասկնան ու հրամաններս ընդհուպ կը կատարեն. ձայն մը բաւական է զիրենք հաւաքելու մէկտեղ և ուրիշ ձայն մը՝ անմիջապէս ցրուելու. ու ասոր նման շատ մը սիրուն մարզանքներ։ Ինծմէ եղող զաւակներս պիտի ըլլայի՞ն այսչափ...

«Ալ կարծեմ բաւական արդարացի կը գտնես հրաժարումս աշխարհային բոլոր սոտութիւններէն, որոնց հեգնողութիւնը և յայտյանդիմանութիւնը կը կարդամ հիմա, գիրքերո՞ւ մէջ... ո՛չ... հոգւոյս մէջ, որ ալ հաւատարիմ թարգմանը եղած է կեանքի խրթին առեղծուածին։

«Գիրքերս՝ այրեցի բոլորն ալ, չտեսնելու համար այլ եւս անոնց մէջ մարդուն ձեռքով գրուած և մարդուն ճիրաններով գործուած յաւիտենական յօշոտումը կնոջ փափուկ սրտին...։

«Չեմ ուզեր ամէն բան՝ որ մարդ կը հոտի և սրտի վայրագ դրօշմը կը պահէ իր մէջ...

«Լմնցա՞ւ...։»

ԵՆՈՎՔ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Չինու դէպքեր

ՉԻՆՈՒ ԿԱՅՍԵՐ ՆԱՄԱԿԸ

Ահաւասիկ բնագիրը այն նամակին, զոր Չինու կայսրը Ֆրանսայի Հանրապետութեան նախագահին ուղղեց՝ անոր միջնորդութիւնը խնդրելով.

«Ողջո՛յն,

«Չին տարիներէ ի վեր բարեկամութեամբ կապուած է ձեր պատուարժան երկրին։ Քուանկ-Սիի և Եուն-Նանի գիրքերուն վրայ մեր յարաբերութեանց վերաբերեալ բոլոր գործերը հաշտարար կերպով վճռաբանուեցան և կարգադրուեցան։ Մեր մէջ անհամաձայնութեան առարկայ մը չկայ։ Վերջերս ժողովուրդը և քրիստոնեաները իրարու դէմ թշնամացած ըլլալով, ժողովուրդէն կարգ մը ապստամբներ առիթէն օգտուեցան հարստահարութիւններ գործելու. համար, որուն հետեւանքը այն եղաւ որ օտար ազգերը կասկածեցան թէ Չինու կառավարութիւնը կողմնակցութիւն կ'ընէ և քրիստոնեաներուն դէմ նախանձ կը տածէ։ Ասոր վրայ կատարուեցան Թաքուի վրայ կատարուած յարձակումը և անոր գրաւումը յետոյ զինուորական գործողութիւնները և դժբաղդութիւնները իրարու յաջորդեցին՝ կացութիւնը աւելի վտանգաւորելով և խառնաշփոթելով։ Որովհետեւ կը մտածենք թէ Չինու օտարներու հետ ունեցած միջազգային յարաբերութեանց մէջ ձեր պատուարժան ազգը ամէն բարեկամական յարաբերութիւնները ունի Չինու հետ և թէ Չին այսօր պարագաներէն պատժուած է՝ տիեզերա-

—)(10)(—

ՄԱՔՍ ՆՈՐՏԱՈՒ

ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ՆՈՐՕՐԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Բ.

ՍԻՐՈՅ ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Աղէկ aloiով մը ճանչցուած ըլլալու համար, սէրը պէտք է շարժուի, յուզուի. լռիկ ու հանդարտ զգացումը, որ չի խօսիր ու չերերար, որ հայլէս բնաւ չի մտներ քունին ու ախորժակին և որ հաշտ կը մնայ դաւանական պարտականութիւններու կատարելագործումին հետ, իբր սէր չի նկատուիր։ Սէրը իբրեւ փոթորիկ մը ըմբռնուած է. պէտք է փայլակներու և շանթի հարուածներու հետ միացած ըլլայ. սիրահարը պէտք է ներկայանայ իր սիրուհւոյն քով այնպէս ինչպէս Ջեւսը Սէմէլէին քով. եթէ տարբեր կերպով երեւայ ան, սպասուած ստուեղը չէ։

Այս չէ ամէնը։ Արուեստի գրականութիւնը կը խանգարէ նաեւ սիրոյ զգացումներուն բնական զարգացումը, պատանի ընթերցողին, ու գլխաւորապէս ընթերցուհիին քով։ Կենսաբանական օրէնք է որ, գործարանաւորութեան հասունութեանը հետ, սեռային կեդրոնը գործունէութեան մէջ կը մտնէ, և ան է որ գիտակցութեան մէջ յուզումներ կը ծնցնէ ու տարփական բնութեան ներկայացումներ։

Կրթուած դասակարգներու երիտասարդութեանը քով, հակառակը կը պատահի։ Յուզումները ու տարփական երեւոյթները արուեստականօրէն ընթերցմամբ ներմուծուած են իր գիտակցութեանը մէջ, և անոնք են որ կը դրդեն սեռային կեդրոնը կանխահաս (prématuré) ու հետեւապէս վնասակար գործունէութեան մը։ Երբ սիրային տենչը անհատին սեռային հասունութեան հետեւանքն է, գործարանաւորութիւնն ալ ժամանակը ու զօրութիւնը ունեցած է բնազդօրէն պատրաստելու իր կողակցին իտէալը, իտէալ զոր կարեւոր կը զգայ իր սեփական լրումին. զգացումը ապահով կ'ըլլայ ու արժանի ամէն վստահութեան, քարբին ազդեցութիւնը կը մարի, մոլութեան մը վտանգը վճռական ընտրութեան մէջ կարի յոյժ կը նուազի։ Եթէ ընդհակառակը տարփական ներկայացումները կանխահասօրէն ընթերցմամբ թելադրուած են գիտակցութեան, գործարանաւորութիւնը յանկարծ կը պաշարուի անոնցմով, կողակցի մը իտէալը կարենալ կազմակերպելէ առաջ. դուրսէն եկած թելադրութիւն մը կը վրդովէ այս փափուկ գործը. գործարանաւորութիւնը ալ մտիկ չըներ իր չփոթուն ձայներուն, այլ բանաստեղծներուն խօսքերուն. երեւակայութիւնը ոչ թէ բջիջներուն ու հիւսուածներուն խորհրդաւոր ալքերէն, այլ վէպերուն էջերէն կ'ընդունի փափաքուած անհատին ներկայացումը. անհատը չի հանիր՝ իրեն կարեւոր եղող կողակցին ապահով զգացումին, ու դիպուածական պատահում մը կրնայ աղէտաբեր ըլլալ, երբ կը պակսի հոգիի քննիչը որ զայն պիտի գնահատէ։

Վէպեր կարդացող կամ թատրոններ յաճախող կինը չի գիտեր թէ իրեն մօտեցող մարդը իրեն համար կարեւոր մա՞րդն է, որովհետեւ այդ կինը զուրկ է գործարանական իտէալէ մը, այլ միայն վերյուշումներ ունի վէպերու ու թատերգութիւններու դիւցազներուն։ Իր քմայքները կը չփոթէ իր գործարանաւորութեան ճշմարիտ պէտքերուն հետ, ու անխորհրդաբար կը կատարէ այն աղէտալի շեղումները որ կեանքին համար դժբաղդ կ'ընեն կինը։

Հարիւրին 99 անգամը, կրթուած դասակարգներուն մէջ, գլխաւորապէս մեծ քաղաքներուն ինչ որ կ'առնեն և ինչ որ կու տան իբրեւ սէր՝ գործարանաւորութեան մէջ ծնած զգացում մը չէ, այլ բանաստեղծական թելադրութեան մը արդիւնքը, ինչպէս Տանդէ կը յայտնէ իր 'Դժոխքին մէջ այնքան բնական ու ազդու կերպով մը։ Եթէ այս դասակարգին վերաբերող սիրահարները երբեք վէպ մը կարդացած կամ զգայուն թատերախաղի մը ներկայ եղած չըլլային, ճշմարտանըմանօրէն չպիտի գտնուէին իրենց զգացած հոգեկան վիճակին մէջ, կամ եթէ ճշմարտապէս սիրահար ըլլային, իրենց զգացումը պիտի ցոյց տրուէր ամէն պարագայի մէջ բոլորովին տարբեր մտածումներով, տարբեր խօսքերով ու տարբեր գործողութիւններով։ Սեռային կեդրոնով չեն սիրեր, այլ յիշողութեամբ։ Գիտակից կամ անգիտակից կերպով, սալօնի կամ զարդասենեակի կատակերգութիւն մը կը խաղան, ու լրջութեամբ և աւելնով կը կրկնեն այն տեսարանները որոնց՝ գիրքերուն մէջ նկարագրութիւնը, և որոնց՝ թատերաբեմին վրայ ներկայացումը, գրաւած են իրենց երեւակայութիւնը։

Բարիզի մէջ սովորութիւն է որ ժողովրդական դասակարգներու վերաբերող սիրահարները ուխտագնացութեան կ'երթան, իրենց թարմ սէրերուն մեղրալուսինին միջոցին, դէպի Էլօիզի ու Աբելարի, միջին դարու այս երկու նշանաւոր ու դժբաղդ սիրահարներուն գերեզմանը։ Այս բանը խորունկ իմաստ մը կը պարունակէ իր մէջ։ Արդարեւ, շատ հաւանականօրէն, սիրահարները դեռ կը պարտին իրենց հաճելի երեւցած միացումը ԺԲ. դարուն սիրահար մէկլօտիպներուն, ուրիշ խօսքով սիրային պատմութիւններուն զորս բանաստեղծները իրենց երգած են տաւիղին մասնակցութեամբը։ Ընթերցումներով սնած կնոջմէ մը սիրուող մարդը իրաւունք չպիտի ունենար պարծենալու։ Ինչ որ ստուգիւ կը սիրէ այդ կինը, իր անձնականութիւնը չէ՛, ոչ ալ իրեն պատկանող գործարանական իտէալը, որուն պիտի մօտենար թերեւս. բայց միայն գրագէտէ մը երեւակայուած վիպական դէմք մը որուն ներկայացուցիչը կը փնտռէ ան, միշտ։ Զարնե՛նք մեր կուրծքին, եղբայրներս։ Որքան ալ նուաստացուցիչ կարենայ թուիլ ատիկա մեր անձնասիրութեանը, պէտք է սակայն ազատօրէն խոստովանինք թէ մենք ամէնքս ալ աւելի կամ նուազ, մեր սիրահարական փորձերուն մէջ, իշագլուխով երեւցող Պօթոմը եղած ենք որմէ Տիտանիա յափշտակուած, դիւթուած էր, որովհետեւ մոգական ծաղիկին ազդեցութեան տակ կը գտնուէր (Ամրան գիշերուան մը երազը, Շէքսբիր)։ Այն Օպէրօնը որ մեր Տիտանիաներուն աչքերուն վրայ քամած էր մոգական ծաղիկին հիւթը, պարզապէս բանաստեղծն էր։ Դիպուածը, անտարակոյս նպաստաւոր մեզի համար, այնպէս մը ըրած է որ մենք ճշդիւ հանդիպինք Տիտանիաներուն երբ անոնք այս վիճակին մէջն են։ Ասկէ զատ Պօթոմը ըլլայ թէ Ֆինսը, Տիտանիա ապահովապէս ոչ մէկը կը սիրէ ոչ միւսը, այլ վիպական դէմք մը կը սիրէ ան, զոր իրեն թելադրած է չարաճճի Օպէրօնը, ինչպէս Ֆաուսթը, «այն մոգական ըմպելիքովը մարմինին մէջ», ամէն կնոջ մէջ կը տեսնէ իտէալ Հէլէն մը։

Ամէն ազգերու գրագէտները, կաղապարներու համեմատ աշխատելով, Բալզաքուհին ու առանց բացառութեան բոլոր Բալզաքուհիներուն, շատ մը սերունդներէ ի վեր, չեմ գիտեր ինչ հրապոյր մը ու ինչ «շիք» մը փոխ տուած են։ Հետեւանքը սա է, որ բոլոր երկու աշխարհներուն գաճաճները կը զգան որ բերաններնուն ջուրը կը վազէ ու աչքերնին կը քթթեն, երբ միայն Բալզաքուհի բառը կ'արտասանեն կամ երբ անոնցմէ միս ու արիւն մէկը կը տեսնեն։ Երբ հարցուի իրենց թէ ինչ կը գտնեն անոր մէջ, կը փոխանան ոչխարներուն պէս մայելով միշտ միակ ու միեւնոյն խօսքը. «Շի՛ք, շի՛ք։» Բալզաքուհին մէջ կը տեսնեն ինչ որ իրենց գիրքերը տեսնել բերած է զիրենք անոր մէջ։ Կատակերգակներուն համար ալ, գրականութիւնը միեւնոյն ռեքլամները ըրած է—չեմ կրնար ուրիշ բացատրութիւն գործածել—ու ասոր համար է որ այս անձերը նախամեծարութեամբ իբր նիւթ առած են բոլոր փոխ-տեղակալներուն, դպրոցականներուն ու գեղեցկամիտ «քալէքօներուն» սիրահարական տենչերը

Թարգմ. Գ. Ե.

(Շարունակելի)

կան զայրոյթը իր վրայ հրաւիրելու աստիճան։ Այդ դժուարութիւնները կարգադրելու և այդ խառնաշփոթութիւնները լուծելու համար, միայն ձեր պատուարժան երկրին կը վստահինք։ Ուստի, ամենայն անկեղծութեամբ մեր սիրտը ձեզի բանալով, մեր ներքին զգացումներ կը պարզենք կատարեալ անկեղծութեամբ. այս նամակը ձեզ կը ղրկենք այն միակ յոյսով որ, Պ. Նախագահ, կը գտնենք գործերը կարգադրելու միջոցը, և թէ դուք ալ արդի կացութիւնը փոխելու նախաձեռնութիւնը պիտի ստանձնէք։ Միեւնոյն ատեն կը խնդրենք ձեզմէ որ հաճիք ուղղել մեզի բարեացակամ պատասխան մը որուն կը սպասենք ամենամեծ անձկութեամբ։

23րդ օր 6րդ լուսնի ՔՈՒԱՆԿ-ՍԻՒՈՒ
26րդ տարւոյն

Չինու Կայսեր կողմէ Գերմանիոյ Կայսեր և Մ. Նահանգաց Հանրապետութեան նախագահին ալ նոյնիմաստ նամակներ ղրկուած են՝ միջնորդութիւն պահանջելով։ Ֆրանսական կառավարութեան պատասխանը հրատարակեցինք։ Աւասիկ Գերմանիոյ և Մ. Նահանգաց պատասխանները։ Գերմանիոյ կառավարութիւնը իբրեւ պատասխան սա զեկոյցը հաղորդեց Պերլինի չինական դեսպանատան.

«Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Ֆոն Պիւլով ընդունեց չինական դեսպանատան զեկոյցը յուլիս 21 թուականով, որ կը պարունակէր կայսեր մէկ հեռագրական զեկոյցը։ Ֆոն Պիւլով կոմսը չի տեսներ այն տեսակ պարագայ մը որով կարելի ըլլայ իր այդ հեռագիրը մատուցանել Գերմանիոյ Վեհ. Կայսեր, որչափ ատեն որ բացորոշ կերպով չհասկցուի Բէքինի օտար դեսպաններուն եւ նոյն քաղաքը փակուած օտարականներուն վիճակը, որչափ ատեն որ չինական կառավարութիւնը կատարեալ գոհացում չտայ Գերմանիոյ ներկայացուցիչին եղեռնական սպանութեանը համար և պէտք եղած երաշխաւորութիւնները չընծայէ՝ թէ ապագային համար միջազգային օրէնքին և քաղաքակրթութեան սկզբունքներուն համաձայն ընթացքի մը պիտի հետեւի։»

—Մ. Նահանգաց հանրապետութեան նախագահ Պ. Մաք Քինլի ալ սապէս պատասխանեց։

«Երջանիկ եմ իմանալով որ Ձեր Վեհափառութիւնը կը ճանչնայ թէ ամերիկեան կառավարութիւնը ու ժողովուրդը արդարութիւն միայն կը պահանջեն Չինէն։ Չին զինուոր ցամաք հանելնուս պատճառն էր օգնել մեր դեսպանատան որ ծանր վտանգներու ենթարկուած էր. նաեւ պաշտպանել կեանքը և ինչքը Չին բնակող Ամերիկացիներուն որոնք իրաւունքներ կը վայելէին՝ դաշնադրութիւններով և միջազգային օրէնքներով երաշխաւորուած։ Չին զինուոր ցամաք հանող բոլոր տէրութիւններն ալ նոյն յայտարարութիւնը ըրին հրապարակաւ։ Ձեր Վեհափառութեան նամակը կ՚ըսէ թէ ձեր տէրութեան խաղաղութիւնը վրդովող, Գերմանիոյ դեսպանը և Ճաբոնի դեսպանատան մէկ պաշտօնեան սպաննող և հիմա Բէքինի մէջ օտար դեսպանները, —որոնք տակաւին ողջ են, — պաշարող չարագործները ոչ միայն ձեր կողմէ չեն ներպաստաւորուած ու քաջալերուած, այլ իրականապէս ըմբոստացած են ձեր իշխանութեանը դէմ։ Եթէ այդպէս է, կը հրաւիրեմ Ձեր Վեհափառութեան կառավարութիւնը հրապարակային ապահովութիւն տալ թէ օտար դեսպանները ողջ են. նաեւ ըսել թէ ի՛նչ վիճակի մէջ կը գտնուին։ Կը յորդորեմ ձեզ Տէրութեանց դիւանագիտական ներկայացուցիչները անմիջապէս ազատ հաղորդակցութեան մէջ դնել իրենց կառավարութիւններուն հետ և անոնց կեանքին ու ազատութեանը սպառնացող բոլոր վտանգները անհետացնել։ Խորհուրդ կու տամ չինական իշխանութիւնները հաղորդակցութեան մէջ դնել օգնութեան ղրկուող զինուորներուն հետ, որպէս զի այս վերջինները կարենան չինական իշխանութեանց գործակցիլ՝ դեսպանատունները ազատելու, օտարները պաշտպանելու եւ բարեկարգութիւնը վերահաստատելու համար։ Այդ երեք պայմանները եթէ կատարուին, ամերիկեան կառավարութիւնը կը կարծէ թէ Տէրութիւնները պիտի չընդդիմանան բարեկամաբար կարգադրելու այն բոլոր խնդիրները, որոնք առաջ եկած են վերջին խռովութիւններէն. նաեւ թէ տէրութիւնները բարեկամական միջամտութեան մըն ալ արգելք պիտի չըլլան։ Ամերիկեան կառավարութիւնը՝ միւս տէրութեանց հաւանութեամբը՝ պիտի փութայ Ձեր Վեհափառութեան տրամադրութեանը տակ ըլլալ՝ այդ արդիւնքը ձեռք բերելու համար։»

ԼԻ – ՀՈՒՆԿ – ՉԱՆԿ

Թայմզին Շանկայի թղթակիցը անցեալ երկուշաբթի Լի – Հունկ – Չանկի հետ տեսակցութիւն մը ունեցեր է, զոր սապէս կը տեղեկագրէ.

«Վերջին տեսակցութենէս ի վեր՝ 1896՝ փոխարքան բաւական ծերացած է. իր սպասաւորներուն օգնութեամբը կը քալէ և ֆիզիքապէս անկարող կ՚երեւայ տոկալու՝ մինչեւ Բէքին կատարելիք ուղեւորութեանը։ Կատարելապէս վստահութիւն յայտնեց թէ Բէքինի դեսպանները և միւս օտարականները ազատուած են. նաեւ յարեց թէ Մանչուներու կուսակցութիւնը եթէ այդ ահռելի ջարդը կատարած է, ինք բացարձակապէս պիտի մերժէ ո և է բանակցութեան ձեռնարկել։ Ցոյց տուաւ Նուան-Շի-Քայիէն իր նոր ստացած մէկ հեռագիրը ծանուցանող թէ դեսպանատան մը կողմէ ղրկուած սուրհանդակ մը յուլիս 13էն Եանկ-Լուի սպաներուն ձեռքը ինկած է։ Այդ սուրհանդակը դեսպաններուն հետ բանակցութեան գործածուեր է, Եունկ-Լուի առաջարկութեամբ։ Անգլիոյ դեսպանը զեկոյցի մը պատասխանելով յայտարարեր է թէ ամէնքն ալ ողջ առողջ են և փափաքող խաղաղասէր կարգադրութեան մը։ Ատոր վրայ Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդը Ուէյը ղրկեր է դեսպաններուն մօտ՝ անոնց հետ խորհրդակցելու համար։ Չինու արտաքին գործոց Խորհուրդը մտադիր է խնդրել մայր-կայսրուհիէն նախ ուտելիք տալ և օգնութիւն ընել դեսպանատանց և յետոյ դեսպանները Թիէն-Չին ղրկել՝ Սուն-Ուան-Լիի զօրավարին ուղեկցութեամբ։ Պատերազմը դադրած է. օտար զինուորները դիրք մը գրաւած են Լու-Եու-Հոյի կամուրջին հարաւային կողմը, մինչդեռ Թունկ-Ֆու-Սիանկի բանակը հիւսիսային կողմը կը գտնուի։ Ըսի թէ Բէքինի օտար դեսպանատունները գտնուող ո և է անձի մէկ զեկոյցը աւելի ապահովիչ և հաւոզիչ է՝ չինական պզքիւրէ եղած ամէն տեսակ զեկոյցներէ։ Փոխարքան մեծ զայրոյթ ցոյց տուաւ թէ իրեն հաղորդուած զեկոյց մը կասկածելի կը նկատուի. խստիւ պահանջեց որ նախորդ հեռագրին պարունակութիւնը հաղորդուի Թիէն-Չինի միջազգային զինուորներու հրամանատարներուն, ըսելով անոնց թէ հիմա պէտք չկայ Բէքինի վրայ քալել, վասն զի դեսպանները քիչ ատենէն պիտի արձակուին։ Լի-Հունկ-Չանկ ըսաւ թէ դեսպաններուն վրայ լուրի պիտի սպասէ, հիւսիսային կողմը երթալէ առաջ, ուր իրեն պիտի հետեւին նոյն նահանգները համախմբուած տասը հազար զինուորներ։ Լի-Հունկ-Չանկէն ընդհանուր տեղեկութիւն մը ուզեցի իր կատարելիք բանակցութեան հիմանը վրայ. պատասխանեց թէ Չինու ելմտական վիճակը չի ներեր որ ո և է դրամական հատուցում ընէ և թէ ժողովուրդը բնաւ թող պիտի չտայ որ Չին իր երկրին ո և է մէկ մասը ձեռքէ հանէ։ Լի-Հունկ-Չանկ այնպէս կը նկատէ թէ Տէրութիւնները պէտք է բաւականանան ապահովութիւն ստանալով որ վարչութիւնը պիտի բարենորոգուի և թէ արդի տագնապին պատասխանատու սպաները պաշտօնանկ պիտի ըլլան։ Դիտելի պարագայ մը կայ թէ արդի դէպքերը բնաւ չեն փոխած ծերունի դիւանագէտին միտքը, և թէ իր փաստերուն տղայական հանգամանքը՝ տարիքին հետ աւելցած է։»

ԲԷՔԻՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Թաքուէն յուլիս 22 թուականով կը հեռագրեն. — Բէյթանկի ամրոցներուն հրամանատար Լի զօրավարը ծանոյց Թոնկ-Քուի հրամանատար անգլիացի սպային թէ յուլիս 14էն Բէքինէն մեկնող սուրհանդակի մը պատմածին նայելով քաղաքը բոլորովին անիշխանութեան մէջ է եղեր։ Չինացի զինուորները Պոքսըրներուն հետ կը կռուին և այս վերջինները յաղթական են։ Դեսպանատանց մէջ մաքսիմ թնդանօթներու ռազմամթերքները սպառած էին։ Եւրոպացիները շատ քիչ հրացանաձգութիւն կը կատարէին՝ փամփուշտները խնայողութեամբ գործածելու համար։ Չինացի իշխաններ թէեւ կ՚ուզէին օգնել օտարականներուն, բայց փոքրաթիւ էին։ Լի զօրավարը յարեր է թէ միջազգային զինուորներուն հետ թշնամութիւն ունենալէ խոյս պիտի տայ։

—Լոնտոնի լրագիրները սա զեկոյցը հրատարակած են.

«Պաշտօնական շրջանակներուն մէջ քիչ մը յոյս առաջ կը բերեն չինական այն պաշտօնական լուրերը թէ Բէքինի օտար դեսպանները ողջ առողջ են։ Արդարեւ կը հարցուի թէ Բէքինի իշխանութիւնները ի՛նչ նպատակով այդ տեսակ յայտարարութիւն մը կրնան ընել, եթէ լուրը ստոյգ չըլլայ, քանի որ ճշմարտութիւնը քիչ ատենէն կրնայ հաստատուիլ։ Նաեւ սա յայտնի է որ եւրոպական դեսպանները եթէ տակաւին ողջ են, ուտելիք ստացած ըլլալու են։ Արդ, չինական կառավարութիւնը հիմա կը յայտարարէ թէ ուտելիք տուած է անոնց։ Եթէ այդ յայտարարութիւնները ստոյգ են, կ՚ապացուցանեն թէ օտարականները պաշտպանել ուզող կուսակցութիւնը յաղթելու վրայ է և թէ դեսպանատանց շրջակայքը մաքրուելու վրայ է՝ զանոնք պաշարող թշնամի զինուորներէն։»

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ՉԻՆ

Բեղերսպուրկէն կը հեռագրեն յուլիս 24 թուականով. —Ռուսիոյ սպայակոյտը սա լուրերը ստացաւ Մանչուրիոյ և Քուլճայի ու Սէմիրէչինսքի սահմանակից երկիրներու կացութեանը վրայ.

Յուլիս 21. —Քուլճայի սահմանագլուխին վրայ ամէն բան հանդարտ է. Թըրգթատարը կանոնաւոր կերպով կ՚երթեւեկէ։ Ռուսիոյ հիւպատոսը լաւագոյն յարաբերութիւններ ունի Չինացիներուն հետ որոնք զօրաւոր կերպով կը սպառազինուին։

—Չուկիչաքի ռուս հիւպատոսը կը հեռագրէ յուլիս 20 թուականով.

«Հոս կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ։ Արեւելքի գաղթավայրերը ամենէն աւելի վտանգի մէջ են։ Ապստամբութեան կազմակերպութիւնը և մինչեւ հիմա եղած յարձակումները ցոյց կու տան թէ Չինացիները առաջուընէ պատրաստուած յատակագիծի մը համաձայն կը գործեն. կարելի է փոքրաթիւ զօրախումբերուն նահանջի գիծերը կտրուին։ Օգնութեան համար ղրկուած զինուորները որչափ ուշանան, Չինացիները այնչափ կը զօրանան։ Պլակովէշչենսքի մէջ կատարեալ հանդարտութիւն կը տիրէ։ Չինացիները նորէն յարձակում չկատարեցին։ Կը յուսացուի թէ բարեկարգութիւնը շուտով վերահաստատուի։ Շարպինի ժողովուրդը հանդարտ է։ Մանչուները բնաւ չեն համակիր ապստամբներուն, ինչ որ յուսալ կու տայ թէ խաղաղութիւնը քիչ ատենէն պիտի վերահաստատուի։ Սպայակոյտին տեղեկագիրները հանդարտեցուցիչ են։»

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Նիւ Եորք, 28 յուլիս. —Ուրբըս կ՚իմանայ թէ Բէքինի ամերիկեան դեսպան Պ. Քոնկըրի հեռագիրը կեղծ է։

Բարիզ. — Չինական դեսպանատունը կայս. հրամանագիր մը ստացաւ յուլիս 24 թուականով՝ ծանուցանող թէ Բէքինի օտար դեսպանները ողջ առողջ են և թէ ուտելիք ստացած են։

—Լի-Հունկ-Չանկ կը հեռագրէ Նիւ-Եորքի Թրիպիւն լրագրին թէ Բէքինի օտար դեսպաններուն ապահովութիւնը երաշխաւորուած է և թէ հետեւաբար միջազգային զինուորներուն Բէքին մուտքը անօգուտ է։

Լոնտոն. —Շանկայի մէջ զրոյց ելաւ թէ Թուան իշխանը սպաննուեր է։

—Տէյլի Մէյլ կ՚ըսէ թէ Չինու և Ճաբոնի միջեւ դաշնակցութիւն մը կնքելու համար կատարուած բանակցութիւնները չեն յաջողած։

—Տասը հազար Չինացիներ՝ Բէյզանտի հիւսիսային կողմը՝ պաշտպաներ են քրիստոնեաները որոնք պիտի սպաննուէին։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

Լոնտոնի լրագիրները Քէյփթաունէն յուլիս 24 թուականով սա հեռագիրը հրատարակած են.

«Քէրինկթըն զօրավարը երէկ յարձակեցաւ Պոէրներուն դիրքին վրայ՝ Սէլուս գետակին եզերքը։ Բուռն ճակատամարտէ մը ետքը անգլիացի զօրավարը գրաւեց այդ դիրքը։ Անգլիացիները ունեցան չորս մեռեալ և 19 վիրաւոր։ Պոէրներուն կորուստը խիստ շատ է։ Քէրինկթըն զօրավարը առաջին անգամ ըլլալով ընդհարում մը կ՚ունենայ Պոէրներուն հետ։»

—Հաղորդակցութեանց գիծերուն ընդհանուր հրամանատարը կը հեռագրէ Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան թէ Հընթըր զօրավարէն ո և է լուր չէ ստացած։ Պիլըր գնդապետը կը ծանուցանէ Հօնինկ-Սբրուիթէն յուլիս 22 թուականով թէ վերջին լուրերու նայելով Պոէրները գիշեր ատեն մեծ թիւով երկաթուղիի գիծը անցած են՝ Սէրֆոնթայնի հիւսիսային կողմը, և թէ հիմա գիծին վրայ այլ եւս Պոէր չկայ։ Պոէրներու հետապնդիչները կը պաշտպանեն Քէրոժորբէ ճամբան՝ Վալլի և Ռէնոսթէր Ռիվըրի իրարու խառնուած տեղին մօտ, ուր, կ՚ըսուի թէ, Տեվէթ զօրավարը միացած է Պոէրներու ուրիշ զօրախումբի մը հետ և ուր կը դիմեն պաշար եւայլն փոխադրող խումբերը։

—Բրէթորիայէն յուլիս 24 թուականով կը հեռագրեն Տէյլի Մէյլի թէ վերջին տասնհինգ օրուան մէջ պատերազմիկ Պոէրներու թիւը խիստ շատցած է։ Թղթակիցը կը յարէ թէ Պոէրներուն յաղթելու համար ամէնէն լաւագոյն միջոցն է երկիրը աւերել՝ հաղորդակցութեանց գիծին երկու կողմերէն 50ական մղոն տարածութեամբ։

—Գերմանացի գեր-գնդապետ Շիլ որ Պոէրներուն հետ գերի բռնուելով Սէնթ-Էլէն կղզին ղրկուած է, սա նամակը ուղղեր է Թայմզի տնօրէնին.

«Յունիս 8ի ձեր շաբաթական թիւին մէջ տեղեկագիր մը տեսայ հաստատող թէ Սէնթ-Էլէն բնակող Ֆրանսացի մը՝ Սըր Հօուարտ Վինսընթի ուղղուած նամակի մը մէջ ըսեր է որ դժգոհ եմ կղզիին մէջ իմ ունեցած կացութենէս՝ իբրեւ գերի և թէ ինծի հետ լաւ չեն վարուիր։ Այդ ըսուածը բոլորովին կը հերքեմ։ Հրամանատար Լիֆ ու Իվընս գնդապետները շատ վեհանձն ու սիրալիր կերպով կը վարուին թէ՛ ինծի և թէ միւս գերիներուն հետ. հետեւաբար անարդարութիւն և ապերախտութիւն պիտի ըլլար այդ տեսակ հրատարակութիւն մը առանց հերքումի թողուլ։»

—Լոնտոնի լրագիրները դժգոհ են հարաւային Ափրիկէի լուրերէն։ Տէյլի Մէյլ շատ տարօրինակ կը գտնէ որ յիսուն հազար Անգլիացիներ որոնք Վէթ զօրավարին հինգ հազար Պոէրներուն դէմ կը կռուին, միշտ նեղուին թշնամիէն։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն, 28 յուլիս. — Քէյփթաունէն յուլիս 27 թուականով կը հեռագրեն լրագիրներուն. —Տեվէթ պոէր զօրավարը յայտարարեց թէ պատրաստ է անձնատուր ըլլալ՝ պայմանով որ իր զինուորները, առանց խոշտանգուելու, կարենան իրենց տեղերը վերադառնալ։ Լորտ Ռոպէրթս մերժեց, ըսելով որ անձնատուութիւնը անպայման կերպով պէտք է կատարուի։

—Օռանժի մէջ Անգլիացիներուն ընդհանուր կացութիւնը բարւոքեցաւ։

—Պոէրները պարպեցին Միտտըլպուրկը և դէպ ի Մաշատոտորբ կ՚երթան։ Կ՚ըսուի թէ Շթայն նախագահը գերի բռնուեր է Վրիհէտի մօտ։

ՍԵՐՊԻՈՅ ԳՈՐԾԵՐԸ. —Սերպիոյ թագաւորին ամուսնութեան լուրը ցաւալի տպաւորութիւն մը ըրաւ Վիէննայի մէջ. զանազան զրոյցներ կան։ Կ՚ըսուի թէ Գարաճորճեվիչ իշխանը որ Սեւ Լերան իշխանին ազգականն է, Սերպիոյ սահմանագլուխին մօտ կը գտնուի։ Լուր կայ նաեւ թէ Պէլկրատի աւստրիական դեսպանատան զինուորական կցորդը, որ արձակուրդով Վիէննա կը գտնուի, շաբաթ գիշեր Ֆրանց Եոսէֆ կայսրէն մասնաւոր պաշտօն մը ստանալով Պէլկրատ վերադարձեր է։ Վիէննայի մէջ կը կարծուի թէ Աղեքսանդր թագաւորը՝ Աւստրիոյ Ֆրանց Ֆերտինանտ իշխանին անհաւասար ամուսնութենէն քաջալերուելով, որոշած է ամուսնանալ Տիկին Մաշինի հետ։

—Երկու բարձրաստիճան սերպ պաշտօնատարներ Վիէննա երթալով խնդրեր են Միլան նախկին թագաւորէն որ Պէլկրատ չվերադառնայ։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ փոխարքայ Լորտ Քըրզըն որոշեր է այցելել Կուճարաթի նահանգը՝ Պոմպէյի հիւսիսային կողմը։ Այդ նահանգին մէջ անձրեւ չէ տեղացած. անկարգութիւններ պատահեր են։ Լորտ Քըրզըն կ՚ուզէ տեղական իշխանութիւնները աւելի զօրացնել։

ԱԼԱՍՔԱՅԻ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼՈՒԽԸ. — Նիւ-Եորքէն կը հեռագրեն յուլիս 24 թուականով. —Սքակուէյէն առնուած լուրի մը նայելով Ալասքայի ու Քանատայի առժամեայ նոր սահմանագծով Բորքուբինի ոսկեհանքերուն կէսը բրիտանական երկրին մէջ կ՚իյնայ։ Ընդհանուր կարծիքը այն էր թէ այդ տեղը Մ. Նահանգաց պէտք է մնայ։ Ամերիկացի հանքատէրերը բողոքագիր մը տուած են Նախագահ Մաք Քինլիի։

ՏԱՔԻՆ ՍԱՍՏԿՈՒԹԻՒՆԸ կը շարունակէ Լոնտոնի մէջ ալ, այն աստիճանին հասած է որ դատաւոր մը հակառակ սովորութեան, առանց կեղծամի դատասրահ մտեր է՝ ըսելով որ դատաւորները ու փաստաբաններն ալ նոյնը կրնան ընել։ Այդ հրաւէրը սիրով ընդունուեր է ամէնուն կողմէ։ Այդ պարագան բնաւ տեսնուած չէ Անգլիոյ մէջ, ուր դատական պաշտօնեաները շատ պահպանողական են։

ԴԵՂԻՆ ՏԵՆԴ. — Բինար-տէլ-Ռիօյի (Քուպա) զօրանոցին մէջ դեղին տենդ երեւան ելլելով մէկ ամսուան միջոցին ինը զինուորներ մեռեր են հօն. տասնըմէկ զինուորներ ալ տակաւին հիւանդ են։

ՊՐԻՒԺԷՐ ԶՕՐԱՎԱՐԸ, որ Ժամոն զօրավարին յաջորդած էր, իբրեւ սպարապետ ֆրանսական բանակին, հրաժարական տուեր է՝ պատերազմական նախարարին հետ ունեցած վէճին հետեւանքով որ առաջ եկեր է 17րդ զօրաբանակին ընդհանուր հրամանատարին անուանման առթիւ։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Պէլկրատ, 28 յուլիս. — Աղեքսանդր թագաւորին նշանախօսութիւնը այս իրիկուն կատարուեցաւ պաշտօնապէս. ներկայ էին բոլոր նախարարները, Սքուբշթինայի նախագահը և դեսպանական մարմինը։ Իրիկուան ջահագնացութիւն մը կատարուեցաւ որուն մասնակցեցան երեւելի քաղաքացիներ և ժողովուրդէն տասը հազար հոգի։ Թագաւորը ճառի մը պատասխանելով յայտարարեց թէ իր սրտին հետեւած է, վասն զի գիտէր թէ, ինչպէս սերպ ժողովուրդին ալ ծանօթ է, արքայական տան մէջ տիրող անհամաձայնութեան հետեւանքները և ամուսնական կեանքի դէպքերը ալ եւս պիտի չազդեն քաղաքականութեան վրայ։

Բարիզ. — Ֆրանսայի Հանրապետութեան Նախագահը ստորագրեց հրամանագիր մը որով զինուորական Խորհուրդին տիտղոսաւոր անդամները կ՚ենթարկուին պատերազմական նախարարին իրաւասութեանը։ Նէկրիէ զօրավարը զինուորական բարձրագոյն Խորհուրդին անդամ կարգուեցաւ։ Ֆլորանթէն զօրավարն ալ Բարիզի զինուորական կառավարիչ՝ փոխանորդ Պուժէօ զօրավարին։

—Պարսից Շահը որ Բեղերսպուրկէն կու գար այսօր կէսօրէն չորս ժամ ետքը Բարիզ ժամանեց։ Արեւելեան կայարանին մէջ ընդունուեցաւ Հանրապետութեան Նախագահին, Մերակոյտին ու Երեսփ. Ժողովին նախագահներուն և բոլոր նախարարներուն կողմէ։ Զինուորական վաշտեր բարեւի կեցած էին մինչեւ վեհապետներու յատուկ պալատը, ուր Շահը առաջնորդուեցաւ Պ. Լուպէի կողմէ։ Կայարանին մէջ մեծ սրահ մը պատրաստուած էր պաշտօնական ընդունելութեանց համար։ Շահը իր անցած բոլոր տեղերը համակրութեամբ ողջունուեցաւ։ Տասը օրի չափ Բարիզ պիտի մնայ։

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ
Թիւ 27, Ֆինճանճըլար Եոգուշու
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ Թղթավաճառանոցը իր զանազան տեսակ ՆԱՄԱԿԻ ԹՈՒՂԹԵՐՈՒ եւ ՊԱՀԱՐԱՆՆԵՐՈՒ օրինակները պարունակող նոր հաւաքածուներ պատրաստած ըլլալով, կը հրաւիրէ Պատուարժան հասարակութիւնը որ այդ կարգի գնումներ ընելէ առաջ հաճի անգամ մը աչքէ անցընել իր օրինակները եւ բաղդատել գիները:

Ամեն կարգի յաճախորդ կրնան վըստահ ըլլալ թէ Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ ԹՂԹԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑԷՆ մէջ պիտի գտնեն իրենց գործին գալիք ապրանք մը, միշտ չափաւոր գինով:

Մասնաւոր ուշադրութիւն կը հրաւիրուի Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ Թղթավաճառանոցի ՏՈՄԱՐՆԵՐՈՒՆ վրայ որոնք նոյն իսկ Մատթէոսեան կազմատան մէջ պատրաստուած ըլլալով՝ աւելի խնայողութեամբ ձեռք կը բերուին եւ ամէն գոյացած տաճր ուղղակի գնողին կը թողուի:

Վերջին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ. —Միրիմիրանի աստիճան տրուեցաւ Պէշիկթաշի երեւելիներէն Եագուպ փաշայի։ Սանիէի աստիճան՝ Սըվազի կուսակալութեան տուրքերու դիւանին քարտուղարներէն Պօղոսեան Պարոյր էֆ.ի և Գայսէրիէ գաւառին Էվգաֆի տնօրէն Սէյֆուլլահ էֆ.ի։

—Լիւաքաթի արծաթ չքանշան Սուրիոյ նահանգին ոստիկան-զինուորներու հրամանատար Խուրշիտ փաշայի։

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ. — Իգտամի այս օրուան թիւէն մէջ կը կարդանք.

«Երբ Բէքինի օտար դեսպաններուն յարձակում կրած ըլլալու մասին կարգ մը զրոյցներ մէջտեղ ելան, թէ՛ կայս. կառավարութիւնը և թէ օսմ. հպատակները՝ բոլոր մարդկութեան հետ՝ խորապէս զգածուեցան քաղաքակրթութեան և մարդկութեան հակառակող այդ կարգի վայրագութեան մը համար։ Վերջերս լուր առնելով որ այդ դեսպանները ողջ առողջ են, այդ յոռի տպաւորութիւնը սկսած էր աստիճանաբար անհետանալ և ամէնուն սրտին մէջ անկեղծ գոհունակութիւն մը առաջ եկած էր։ Մենք ալ, չորս-հինգ օր առաջ, այդ անկեղծ գոհունակութեան թարգման հանդիսանալով դեսպաններուն ողջ առողջ եղած ըլլալու բերկրաբեր լուրը հաղորդած էինք մեր ընթերցողներուն։ Ծայրագոյն Արեւելքի պէս հեռաւոր երկիրներէ առնուած լուրերը սովորական ատեններ իսկ անորոշ ու հակասական կ՚ըլլան, որով բնականաբար Բէքինի օտար դեսպաններու կեանքին վերաբերեալ կարեւոր խնդրի մը հեռագիրներն ալ զիրար պիտի հակասեն։ Այդ պատճառով է որ դեսպաններուն վրայ կատարուած յարձակման լուրերու բացարձակ հերքումը այսչափ ատեն ուշացած է։ Հետզհետէ կը հաստատուի այն պարագան թէ օսմ. կառավարութիւնը և մեր երկիրը՝ իրենց քաղաքակրթութեան ու մարդասիրութեան բերմամբ՝ ցաւով համակող լուրերը ստոյգ չեն։ Ասոր իբրեւ ապացոյց հրատարակած ենք այն հեռագիրը որ Բէքինի օտար դեսպաններուն Թիէն-Չին տարուելու վրայ ըլլալը կը ծանուցանէ և զոր մեծ ուրախութեամբ կը ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն։ Դեսպաններուն Թիէն-Չին տարուիլը ապահով տեղ մը հասած ըլլալնին կը նշանակէ. ուստի այս պարագան պիտի աւելցնէ այն գոհունակութիւնը զոր առաջ բերած էր Եւրոպայի մեծ տէրութեանց զինուորներուն յաղթանակը։ Ամէն ոք գիտէ թէ Չինացիներուն վայրագ ընթացքը այն տեսակ բարբարոսութիւն մըն է, զոր իսլամական օրէնքին տրամադրութիւնները և օսմ. բարոյականը անէծքով և նզովքով պիտի ջնջեն։ Այդ պատճառաւ պարտք համարեցինք ծանուցանել օտար դեսպաններուն ազատման լուրը և առաջքը առնել այն տպաւորութեան որ մեր երկրին մէջ առաջ եկաւ։»

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ. —Վեհ. Սուլթանը իր հայրախնամ հոգածութեամբ բարեհաճեցաւ հազար ոսկի շնորհել՝ անցեալ օր Պրուսայի մօտ Աբոլոնիա գիւղին մէջ պատահած հրդեհէն վնասուողներուն։

ՍԵՐՊԻՈՅ դեսպանը, հինգշաբթի օրը, պաշտօնապէս ծանոյց Բ. Դրան՝ Աղեքսանդր թագաւորին նշանուիլը։ Պէլկրատի օսմ. դեսպան Ֆեթհի փաշա ալ որ արդէն այդ մասին հարկ եղած զեկոյցը ըրած էր Բ. Դրան, օսմ. կառավարութեան հրամանով շնորհաւորեց թէ՛ Աղեքսանդր թագաւորը և թէ նշանածը։

—Վեհ. Սուլթանը հեռագրով շնորհաւորեց Աղեքսանդր թագաւորը։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՍԵՐՊԻԱ. —Թուրքեւսերպ սահմանագլուխին ընդհանուր քննիչ Համտի փաշա, հինգշաբթի օրը, քանի մը սպաներով Սկիւպէն ճամբայ ելաւ՝ սահմանագլուխին հեռագրական նոր կայանները քննելու համար։

—Սկիւպէն կը հեռագրեն թէ սերպ աւազակներու բազմաթիւ խումբ մը, չորեքշաբթիէն հինգշաբթի գիշեր, փորձեր են օսմ. սահմանագլուխը անցնիլ, բայց օսմ. պահակները տեսնելով կրակ ըրեր են։ Աւազակները փախեր են, սակայն սերպ պահակներն ալ կրակ ըրեր են անոնց վրայ։ Հրացանաձգութիւնը մինչեւ առտու շարունակուեր է։ Աւազակները ամէն կողմէ պաշարուելով յուսահատական ընդդիմութիւն մը ըրեր են։ Կը յուսացուի թէ այդ աւազակները խմբովին ձերբակալուած ըլլան։

ՌՈՒՍԻՈՅ կայսեր զբօսանաւը Շթանտարտ՝ որուն հրամանատարն է դէր-ծովակալ Ռիմսքի-Քորսաքով, շաբաթ իրիկուն Թուլոնէն Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց։ Զբօսանաւը որ Թուլոնի մէջ կը նորոգուէր, ասկէ Սեւ Ծով պիտի երթայ։ Դեսպանատան նաւային կցորդ Պ. Բէթրով Շթանտարտ զբօսանաւը գնաց և Պ. Զինովիէվի կողմէ բարի գալուստ մաղթեց հրամանատարին։

ՊԱՂԵՍՏԻՆԻ ՈՌՈԳՈՒՄԸ. —Երուսաղէմի գաւառը կ՚ուսումնասիրէ Յորդանանի ջուրերով ջրանցքներ շինելու խնդիրը՝ Տիբերիոյ լիճէն մինչեւ Մեռեալ ծով։ Ծախքը 80,000 ոսկիէն աւելի կը հաշուուի։ Ուղղանկիւն ջրանցքներ պիտի շինուին՝ շրջակայ դաշտերը ոռոգելու համար։ Կ՚ենթադրուի թէ այդ հողերուն հասոյթը երկու տարիէն պիտի հանէ եղած ծախքը։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրապարակներու վրայ խաշուէի ու գարիի գիները նորէն իջած են։

ՕՍՄ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ. —Կայս. Իրատէ մը հրամայեց կրթական նախարարութեան՝ պատրաստել ուսման ծրագիրը զանազան պայմանները օսմ. համալսարանին որուն բացումը պիտի կատարուի Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան քսանհինգերորդ տարեդարձին օրը։

ՈՐԲԱՆՈՑԸ. —Կրթական նախարարութեան նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուած է՝ Կ. Պոլսոյ մէջ հաստատուելիք որբանոցին շինութեանը և ուրիշ պարագաներու մասին խորհրդակցութիւն կատարելու համար։

ԻԶՄԻՐ-ԳԱՍԱԲԱՅԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ. —Ինչպէս ծանուցինք, կայս. կառավարութեան և Իզմիր-Գասաբայի երկաթուղիի Ընկերութեան միջեւ անհամաձայնութիւն մը ծագած է կարգ մը խնդիրներու համար։ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա և առեւտրական ու հանրօգուտ շինութեանց նախարար Զիհնի փաշա, որոնց յանձնուած էր խնդիրը, այդ երկաթուղիին շահագործման և երաշխաւորութեան գումարին համար եղած անհամաձայնութեան մասին քննութիւն կատարելով արդիւնքը անոնց կագրեցին կայս. պալատ։ Վեհ. Սուլթանը հրամայեց որ եալըզքէօշքի պաշտօնարանին մէջ յանձնաժողով մը կազմուի ու խնդիրը քննէ, միշտ նկատառութեան առնելով տէրութեան գանձին իրաւունքները։ Այդ յանձնաժողովը, որ շաբաթ օրը գումարուեցաւ, կը կազմեն Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդական Հակոբ պէյ, վճռաբեկ ատեանին առաջին ընդհանուր դատախազ Ճէլալ պէյ և ելմտական նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական Մահմուտ Էսատ էֆ.։

ՍԷՆԻՀ ՊԷՅ, նախորդ վերատեսուչ զինուորական հանգստեան թոշակի սնտուկին, որ հիւանդ էր, շաբաթ օր մեռաւ։

ԱՆՏԱՌՆԵՐՈՒ ԵՒ ՀԱՆՔԵՐՈՒ նախարարութեան անցեալ 1313 տարուան հասոյթը եղած է 36,256,749 ղրուշ, մինչդեռ 1314 տարուան հասոյթն էր 33 միլիոն 868,732 ղրուշ։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ կուսակալ Ըէուֆ պէյ, որ Մալաթիա գացած էր, Հիւսնիմանսուրի և Քեախթէի աշիրէթներուն միջեւ եղած գժտութիւնները կարգադրելու, յաջողեր է հաշտութիւն գոյացնել։ Ըէուֆ պէյ Մալաթիոյ վարչական գործերը քննելէ ետքը նահանգին կեդրոնը վերադարձեր է։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐ, հինգ հոգի, փորձեր են Պուլկարիոյ սահմանագլուխէն այս կողմը անցնիլ, բայց օսմ. զինուոր պահակները տեսեր են։ Աւազակներէն մէկը սպաննուեր ու մէկը այս կողմը փախեր է. իսկ երեքը Պուլկարիա խոյս տուեր են։ Այս կողմը փախած աւազակը կը փնտռուի։

Պ. ԿՐԻՊԱՐԻՍ որ Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպանին բացակայութեանը միջոցին գործակատարի պաշտօն պիտի վարէ, Պ. Սթէֆանոսի պիտի յաջորդէ՝ իբրեւ պատուիրակ Թուրքեւհելլէն հիւպատոսական պայմանադրութեան բանակցութեանց։

ՀԻՃԱԶԻ ՀԵՌԱԳՐԱԹԵԼԸ. — Մասնաւոր հեռագրի մը նայելով Հիճազի հեռագրաթելէն մինչեւ հիմա 18 քիլոմեթր 150 մեթր տեղ շինուած է Սուրիոյ Քերզգաւառին մէջ։ Թելը, որուն համար նորէն 317 գերաններ տնկուած են, հասած է մինչեւ նոյն գաւառին կեդրոնը։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին համար Սուրիոյ նահանգին մէջ 40 000 ոսկի պիտի հանգանակուի։ Մուսուլի մէջ ալ նոյն նպատակով յանձնաժողով մը կազմուած է։

—Պաթժավիայէն կը հեռագրեն թէ Ճավայի Իսլամներն ալ հանգանակութեան ձեռնարկած են՝ Հիճազի երկաթուղիին շինութեան ծախքին համար։ Աֆղանիստանի ու Պուխարայի մէջ և ուրիշ տեղեր ալ հանգանակութիւն պիտի կատարուի։

—Եոզղատի մէջ 7550 ոսկի չափ գումար մը պիտի հանգանակուի նոյն նպատակով։

—Հիճազի երկաթուղիին յանձնաժողովը ծանոյց որոնց որ անկ է շուտով Դամասկոս ղրկել՝ հարկ եղած գործիքները։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութիւնը՝ իր տարուան տարեցոյցին հետ, որ Վեհ. Սուլթանին գահակալութեան տարեդարձին օրը պիտի հրատարակուի, քարտէս մը պատրաստած է որ բոլոր վարժարաններուն տեղերը ցոյց կու տայ։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ վարժարանին այն շրջանաւարտները որոնք զինուորական բարձրագոյն վարժարանին շրջանն ալ աւարտած և տեղակալի աստիճան ստացած են, կայս. Իրատէի մը համաձայն, կայսերական պատուակալ թիկնապահներուն կարգը դասուեցան. նաեւ դրամական պարգեւներ բաշխուեցան անոնց որոնք բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ. Սուլթանին համար։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԳԻՐՆԵՐ. — Ռումանիոյ, Սերպիոյ, և Յունաստանի հետ կնքուելիք առեւտրական դաշնագիրներուն առթիւ կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ երկրին ու տէրութեան շահերուն համաձայն կնքուին և գանձուն իրաւունքները պահպանուին։

ՄԱՔՐԻՔԻՒՂԻ մէջ Ալէնի ապարանքը կայս. Իրատէի մը համաձայն, կրթական նախարարութեան կողմէ 2,200 ոսկիի պիտի գնուի՝ Բիւշտիէ վարժարանի վերածուելու համար։

ԲՆԵՐԱՅԻ Մեծ Փողոցին վրայ գըտնուած անգլիական աղջկանց վարժարանին տեղ, որ փողոցը լայնցուելու համար վար կ՚առնուի, 408 քառակուսի մեթր գետնի վրայ նոր վարժարան մը պիտի կառուցուի՝ տակը երեք վաճառատունով։ Պետական Խորհուրդին որոշմամբ որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, այդ մասին հարկ եղած արտօնութիւնը տրուած է։

ՔԱՐԱՓՆԵՐՈՒ Ղալաթիոյ մասին ինչպէս նաեւ մաքսատան մասերուն վրայ ճեղքուածքները չարունակելուն համար, նոր քննութիւն մը պիտի կատարուի։ Մաքսային վերատեսչութիւնը մասնագէտներ հրաւիրած է։

ՍՐՎԱՁԻ Խարբէի ժողովը որոշեց հարիւրին հինգ զեղչել տուրքը այն պաղլեղներուն որոնք յոյն նահանգին մէջ կը հանուին եւ շրջակայ նահանգները կը փոխադրուին։ Այդ որոշումը տրուած է օտար երկիրներու արտադրութեանց հետ մրցելու համար։

Բ. ԴՈՒՌԸ ծանոյց ամէն կողմ թէ բարենպատակ հաստատութեանց յատկացուած վաքֆ կալուածները զերծ են՝ զինուորական ծախքերու համար եղած հարիւրին վեց յաւելումէն։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ. — Նահանգներու մէջ երկրագործներուն վիճակը բարւոքելու համար կազմուած յանձնաժողովը երէկ Ատաբազար ուղեւորեցաւ. Էնկիւրիի կառախումբով եւ անկէ Պոլիս պիտի երթայ իր պաշտօնին ձեռնարկելու համար։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ մաքսատան մէջ գործուած զեղծումներուն համար քննութիւնները առաջ կը տարուին։ Յանձնաժողովը կը հարցաքննէ նոյն մաքսատան եւ երկաթուղիի վարչութեան պաշտօնեաներէն մէկ քանին։ Շաբաթ օրը քանի մը վաճառականներ հրաւիրելով անոնցմէ տեղեկութիւններ առաւ։

ԱԼԻՒՐՆԵՐԸ. —Կայս. կառավարութիւնը կը խորհրդակցի թէ ի՛նչ միջոցներ ձեռք առնելու է՝ խառնուրդ եւ վնասակար ալիւրներուն Թուրքիա մուտքը արգիլելու համար։

ՊԱՏՈՒԱՍՏ. — Ծաղկի պատուաստի պատուաստանոցին հաստատուելէն՝ այսինքն 1308 էն մինչեւ 1312ի վերջը 297 հորթերէ առնուած 122,276 խողովակներով 337,567 հոգի պատուաստուած են։ Իսկ 1313էն մինչեւ 1315ի վերջը՝ 291 հորթերէ առնուած 449,066 խողովակներով 1,545,433 հոգի պատուաստուած են։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Յունաց նոր Պատրիարք Տ. Փոթիոսի պաշտօնը վաւերացուելով հաղորդուած է իրեն։ Նորընտիր Պատրիարքը որ հիմա իր նախորդ պաշտօնատեղին Նազարէթ կը գտնուի, պաշտօնական ձեւակերպութիւններէն ետքը Աղեքսանդրիա պիտի ուղեւորի։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ ամերիկեան հիւպատոսը Պ. Թոմաս Թորբէն երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց Նիւ-Եորքէն։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ. — Իզմիրի մէջ ուրբաթ օր ժանտախտէ նոր դէպք մը պատահեցաւ։

—Իզմիրի առողջապահական յանձնաժողովը նկատելով որ ժանտախտի դէպքերը իմաց չեն տրուիր կառավարութեան, ինչ որ վնասակար է թէ՛ հանրային առողջութեան եւ թէ նոյն իսկ հիւանդին, ծանոյց թէ կայս. կառավարութիւնը մէկ օսմ. ոսկի պիտի տայ անոնց որ ժանտախտի դէպքեր իմաց տան։

—Իզմիրի մէջ 19րդ վարակեալը՝ Մորէնթօ անուն Հրեան մեռնելով, դարմանատունէն 400 մէթր հեռուն թաղուեր է։ Կրօնական արարողութիւն կատարող խախամը քարանթինայի ենթարկուեր է։

—Իզմիրի մէջ Կիգէր դրամատան պաշտօնեաներէն Լէօնինէր վարակուած ու յետոյ ապաքինած էր. արդ անոր տեղ պաշտօնավարող Եքթոր անուն յոյն մըն ալ կասկածելի ախտանիշերով վարակուեր է։ Կիգէր պարտաւորուեր է փակել վաճառատունը։

ԲԵՐԱՅԻ Թատրոններուն գրաքննիչ ոստիկան Էսմոն էֆ.ի աստիճանը առաջին կարգի գոմիսէրութեան բարձրացաւ։

ԽՏԻՎԱԿԱՆ Էլ Մահրուսա զրահանաւին հրամանատարը Ալի փաշա, հազարապետ Հասան էֆ. եւ երկու ուրիշ անձ, ուրբաթ օր երբ մակոյկով Կէօքսու կ'երթային, Ռումէլի Հիսարի մօտ շոգենաւի մը յառաջած ալիքներէն մակոյկը շրջեցաւ եւ ամէնքն ալ ծովը ինկան, բայց շուտով ազատուեցան։ Ալի փաշա ճակատէն վիրաւորուեցաւ։

ԱԼԻՄՏԱՂԻ անտառին մէջ, ուրբաթ օր, ժամ Չին հրդեհ ծագեցաւ եւ մինչեւ իրիկուան ժամ կէս տեւեց։ Հարիւր յիսուն արտավար տեղ այրեցաւ։

ՔՍԱԿՀԱՏ. —Աւստրիոյ դեսպանատան քարտուղարներէն Միչել էֆ. ուրբաթ օր Բերայի Մեծ Փողոցէն անցած ատեն, Նիքոլա անուն քսակահատ մը անոր դրամապանակը չորթել փորձեց, բայց ձերբակալուեցաւ։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ Սիլիվրի շոգենաւը, Իզմիտ գացած ատեն, Մոտայի բացերը մեքենան խանգարելով կեցաւ։ Իրիկուան կողմ Պարքըն շոգենաւը ղրկուեցաւ որ Սիլիվրիի ուղեւորները առնելով Իզմիտ տարաւ։

ՊԱԼԱԹՈՒ Թաղին մէջ, առջի գիշեր, Մահմուտ, Մէհմէտ ու Եաքօ անուն անձեր կռուի բռնուեցան։ Այդ միջոցին Մահմուտ դաշոյնը քաշեց եւ Հրեային ալ կողը մխեց։ Հրեային վիճակը ծանր է։ Ոճրագործները ձերբակալուեցան։

ԱՐԿԱԾ ՄԸ. —Բանկալթիցի հինգ հայ տղաք երէկ Սթէնիա երթալով հոն ծովը մտան։ Ատոնցմէ Անտոն՝ 15 տարեկան՝ խեղդուեցաւ. իսկ միւսները նաւաձիգ շոգենաւի մը նաւազներուն կողմէ ազատուեցան։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիրապէքիրի տեղապահ Եղիկեան վարդապետի դէմ բողոքի գրեր հասած են նորէն Պատրիարքարան։ Այդ բողոքագիրները ստորագրողները կը գանգատին անոր պաշտօնավարութեան մասին։ Այս անգամուան բողոքները ծագում առած են տեղացի հայ օրիորդի մը իր օրէնական տունէն առեւանգուելով յոյն քահանայի մը միջոցաւ պսակուելէն։ Աղջկան հայրը օրինական միջոցներով վնասի հատուցում կը պահանջէ եղեր։

—Ասկէ առաջ գրած էինք թէ Տ. Գէորգ եպիսկոպոս Երէցեան հրաժարած է Ուսուցչական ընտրելիներու քննիչ յանձնաժողովին նախագահութեան պաշտօնէն։ Կը լսենք թէ նոյն պաշտօնը յանձնուեր է Վեհապետեան Տ. Մկրտիչ եպիսկոպոսի։

—Շրջանաւարտներու քննիչ յանձնաժողովին անդամ անուանուեր են օրիորդ Արշակուհի Ճէզվէճեան եւ Գրիգոր էֆ. Մէհէտէրեան։

—Կրթական Տեսուչ Փալագաշեան էֆ. հրաժարեր է իր պաշտօնէն։

—Այս առտուան Սուրհանդակը կը ծանուցանէ թէ Ֆիլիպէի ազգ. վարժարաններու տնօրէնը նախադատ ատեանի վճիռով 100 ֆրանք տուգանքի եւ մէկ ամիս բանտարկութեան դատապարտուեր է, ինը տարեկան աշակերտ մը գաւազանով ծեծած ըլլալուն համար։ Վարժարաններու օտար քննիչը անհատապէս քննութիւն բացեր է տնօրէնին այս անպատշաճ ընթացքին համար։

Աւելորդ է ըսել թէ պուլկար դատաւորներուն տուած վճիռը ամէն կերպով գովելի է. նոյն իսկ աւելի խիստ դատապարտութիւն մը անպատեհ չպիտի ըլլար ուսուցչի մը՝ ու մանաւանդ տնօրէն-ուսուցչի մը որ կ'երեւայ թէ «միսը քեզի ոսկորը ինծի»ի ոճրագործ պատուէրը չի հաներ մտքէն, վարժարանին մէջ գործածելով պատիժ մը՝ որուն դէմ այնչափ գրուած է եւ որ այնչա՜փ անգամներ բողոքի առիթ տուած է մեր կրթական գործին մէջ։

Պուլկարիոյ այցելու հովիւ Պաղճեան վարդապետ ալ այս շաբթու Ֆիլիպէ պիտի երթայ եղեր թէ՛ այդ տնօրէնին խնդիրը քննելու եւ թէ Թաղ. Խորհուրդ մը կազմելու համար։

—Մուշէն կը գրեն մեզ.— «Յունիս 23ին, Ս. Սահակ Մեսրոպայ տօնին առթիւ Մխիթարեան վարժարանի սրահին մէջ դպրոցական պզտիկ հանդէս մը տեղի ունեցաւ։ Ուսուցիչներէն մէկ երկուքը խօսեցան օրուան տօնին եւ գրականութեան վրայ։ Դպրոցին տեսուչ Հ. Անանիա Փունտակճեան խանդավառ ոճով ճառ մը խօսեցաւ եւ ըսաւ թէ Մխիթարեաններուն փառասիրութիւնն է հետեւիլ այն կրթական շաւղին զոր ցոյց տուին մեզ մեր սրբազան նախնիք եւ քրիստոնէութեան ու գիտութեան ջահը բարձր բռնել հայ ժողովուրդին մէջ։

«—Միեւնոյն օրը կը վերջանային հայ-բողոքականաց որբանոցին տարեկան հարցաքննութիւնները։ Այս որբանոցը, որ փոքրիկ ճիւղն է Բաղէշի միսիոնարական մեծ որբանոցին, 28 որբեր կը պատսպարէ։ Քննութենէն յետոյ, դպրոցին հսկող եւ քարոզիչ Պ. Արփիար Վարդանեան—Խարբերդի Բոլէճին աստուածաբանական ճիւղէն շրջանաւարտ — առաջարկեց աղօթքով մը փակել փոքրիկ հանդէսը, որուն կը նախագահէր երիտասարդ հայ քահանայ մը, Արտօնք գիւղացի Տ. Մուշեղ։ «Փառք ի բարձունս» երգուեցաւ ոտքի վրայ, բոլոր աշակերտները ձայնակցեցան։ Քահանան յետոյ «Հայր մեր» ըսաւ եւ օրհնեց աշակերտներն ու հաստատութիւնը։ Պզտիկ դէպք մը ինքնին, բայց շատ նշանակիչ, շատ յուզումնալից։ Բարքերը որքա՛ն փոխուած են դէպ ի լաւագոյնը՝ դէպի համերաշխութիւնը։ Հայ քահանայ մը՝ որ հայ բողոքական դպրոցին մէջ կ'աղօթէ եւ կ'օրհնէ զայն, մեր Եկեղեցւոյն վսեմ աղօթքներէն մէկովը։ Բողոքական քարոզիչը՝ որ աննախանձ ու աննախապաշար սրտով համերաշխութեան այս հանգոյցը կը կապէ անձամբ, իր ձեռքով։»

—Բղլէն կը գրեն մեզ.— Բղլի գաւառը հակառակ իր այս տարուան նիւթական անձկութեան, ունեցաւ իր վարժարանները, ինչո՞ւ ուրեմն ասկէ առաջ երբ ժողովուրդը առաւել դիւրակեցիկ եւ բարւոք վիճակի մը մէջ կը գտնուէր, բոլորովին անտարբեր կը մնար իր որդւոց կրթութեան մասին, չըսեմ ուսման ճաշակը, այլ հոտը անգամ առնելու տրամադրութիւն չունէր, մինչդեռ այսօր հայաբնակ գիւղերէն իւրաքանչիւրը իր կարողութենէն աւելի բարձր դիրքի մէջ կը պահէ իր վարժարանը, վարձած է ուսուցիչ մը եւ բարի նախանձու մղմամբ կը ջանայ օր աւուր յառաջդիմութեան ընթացքին մէջ դնել իր զաւակներուն մտքի կրթութիւնը։ Ասոր պատճառը պարզ է ու մեկին. գաւառիս առաջնորդ տեղապահ Տ. Վահրիճ Ծ. վարդապետ Շահլամեան, իր Բղլի պաշտօնավարութեան առաջին օրէն սկսեալ, վարժարաններու յառաջդիմութեան մղումը իբր նախապայման համարած եւ անմիջական կերպով կեդրոնիս ազգայիններէն Ուսումնական Խորհուրդը կազմած է իր նախագահութեամբ։ Եւ անկէ ետքը անդադար ճգնած ու տքնած է, ժողովուրդին հասկցնելու համար ուսման կարեւորութիւնը։ Այժմ Բղլին ունի 27 վարժարաններ, որոնցմէ առաջնակարգն է Գասապայի երկսեռ վարժարանը, որ դարձեալ ուղղակի Տեղապահ Ս. Հօր գործօն բնաւորութեան արդիւնքն է։ Ինք պաշտօնի կոչած է տեղւոյն փորձառու եւ հմուտ ուսուցիչները, որոշած եւ ապահոված է անոնց թոշակները, ամէն շաբաթ մէկ երկու անգամ կ'այցելէ վարժարանները, կ'ունկնդրէ դասախօսութեանց, կը քննէ տասերկու արձանագրութեան եւ նօթագրութեանց տոմարները, պարտուց ճանաչման, մաքրութեան եւ բարեկրթութեան առթիւ անձանձրոյթ կը խրատէ ու կը յորդորէ ուսանողները. մէկ խօսքով տիպար տեսուչի մը պարտիքը ստանձնած է իր անհուն զբաղմանց հանդէպ. բնաւ չէ եղած օր մը ուր տրտունջ յայտնած ըլլայ այնքա՛ն ծանր աշխատութեանց մասին։ Ու տեսնելով որ ի զուր չեն վատնուած իր սուղ վայրկեանները, միշտ կատարեալ գոհունակութեամբ մեկնած է վարժարանէն։ Գասապայի արական վարժարանը ունի այսօր 170 աշակերտներ, որոնցմէ 110ը նախակրթարանական են, բաժնուած 5 դասարաններու եւ 60ը՝ ծաղկոց, կազմուած 3 մասերով. ունի 5 ուսուցիչներ. դասախօսութիւնները կը կատարուին նախկին Միացեալի յայտագրին համաձայն։ Իգական վարժարանը կը բաղկանայ 120ի մօտ աշակերտուհիներէ, 2 դասարան նախակրթարանական են եւ 3 ալ ծաղկոց, կը կառավարուի 3 վարժուհիներով։»

—Հայ-Հռոմէականաց Պատրիարք Էմմանուէլեան արքեպիսկոպոս շաբաթ օրը տեսակցութիւն մը ունեցաւ Կրօնական Գործոց տեսուչ Զիվէր պէյի հետ։

—Անցեալ հինգշաբթի օր Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ տեղի ունեցաւ նշանախօսութիւնը Տրդատ պէյ Տատեանի ընդ Օր. Փօլիթիւնէ Տէմիրճիպաշեանի։ Պսակադրութիւնը պիտի կատարուի յառաջիկայ երկուշաբթի օր Պէշիկթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ։

Տրդատ պէյ Տատեան ազգային առաջնակարգ գերդաստանէ մը սերած՝ արդէն ծանօթ անձնաւորութիւն մըն է թէ՛ պետական եւ թէ ազգ. շրջանակներու մէջ եւ ընտիր ձիրքերով օժտուած է։ Իսկ Օր. Տէմիրճիպաշեան ուսեալ եւ բարեկիրթ՝ նաեւ իր բարեմանութիւններով պատիւ կը բերէ հայ իգական սեռին։

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ.—Եւրոպական մամուլը այլ եւ այլ կերպով կը մեկնէ գերման զօրքերու Չինաստան մեկնելուն առթիւ Վիլհէլմ կայսեր արտասանած ճառը։

—Հեռագիր մը նայելով Բինկ-Բօյի անգլիական արշաւախումբը ջարդուեր է։ Ուրիշ տեղեկութեանց համաձայն՝ Չինացիներու ապստամբութիւնը գաւառներն ալ կը ծաւալի։ Ուղղակի լուրեր կը պակսին միշտ Բէքինի օտար դեսպաններուն նկատմամբ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

ԼՈՆՏՈՆ.—Լորտ Ռոպէրթս կը ծանուցանէ թէ Քարիւ զօրավարը Պրուկ-Սփրիւիթ հասաւ եւ թէ Ֆրէնչ զօրավարը գրաւեց Միտտըլպուրկը որ Պօէրներուն կողմէ պարպուեցաւ։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼԱ. ՀԷ, 29 յուլիս.—Կը հերքուի այն լուրը թէ Վիլհէլմինա թագուհին պիտի նշանուի գերման իշխանի մը հետ։

ՀՐԴԵՀ

ԱՆՎԵՐՍ.—Բամպակի եւ բուրդի մեծ մթերանոցէ մը հրդեհ ծագելով մէկ քանի ուրիշ մթերանոցներ այրեցան։ Պատահած վնասները մէկ քանի միլիոն ֆր.է աւելի են։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 յուլիս. —Հոնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն Ռիւթէրի թէ չինական փոխադրանաւի մը հրամանատարը յայտարարեր է որ փութով Շանկայ կ'երթայ, Լի-Հունկ-Չանկը Քանթոն վերադարձնելու համար, վասն զի հոն չփոթութիւններէ կը վախցուի։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ. — Շանկայի ամերիկեան հիւպատոսը կը ծանուցանէ թէ նորէն չփոթութիւններ ծագած են Եուննանի մէջ։

ՇԱՆԿԱՅ. —Հիւթըշթօնի մէջ անգլիացի ինը միսիոնարներ սպաննուեցան։ Միշտ եւրոպական զինուորներ կը հասնին Շանկայ։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ. —Սիպերիական Խազախներու չորս զօրագունդեր շարժուն վիճակի մէջ դրուելով զօրաբաժին մը վերածուեցան որոնց սպայակոյտը Օմսքի մէջ է։ Սամայքալեան հետեւակներու չորս վաշտեր միացուելով կիսաբաժին մը վերածուեցան. սպայակոյտը Ջիթայի մէջ։

ԼՈՆՏՈՆ. — Չինական գործերու համար հրատարակուած Կապոյտ Տետրակը, գլխաւորաբար կը խօսի Անգլիոյ եւ միւս տէրութեանց միջեւ կատարուած բանակցութեանց վրայ՝ Ճաբոնի փոխանորդութիւն մը յանձնելու մասին։ Ճաբոն ուզեր է ապահով ըլլալ որ իր միջամտութեան հետեւանքով ընդհարում մը պիտի չունենայ Ռուսիոյ հետ։ Ռուսիա յունիս 28ին յայտարարեր է որ չուզեր խանգարել Ճաբոնի գործը, մանաւանդ Ճաբոնի այն յայտարարութեան հանդէպ թէ Տէրութեանց հետ համաձայնութեամբ պիտի գործէ։

ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷ

ԼՈՆՏՈՆ.— Լորտ Ռոպէրթս կը հեռագրէ թէ Պօէրները երկու անգամ յարձակեր են՝ Վլաքֆաթի կայարանին մօտ գտնուած զինուորական դիրքին վրայ, բայց ետ մղուեր են։

—Պրուկ-Սփրուիթէ կը հեռագրեն Ռիւթէրի թէ Ֆրէնչ զօրավարը գրաւեր է Միտտըլպուրկը։ Քարիւ զօրավարն հասեր է Պրուկ-Սփրուիթ։

—Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովը 12ի դէմ 87 ձայնով ընդունեց պատերազմի յաւելուածական վարկերը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	Օ. Ո.	24	15
Ամէնէն բարձր գին	»	24	15½
Ամէնէն վար գին	»	24	13
Ռումէլի Երկթ. գոց.	Ֆր.	107	62
Ամէնէն բարձր գին	»	107	62
Ամէնէն վար գին	»	107	37

ԲԱՑՈՒՄ 17 Յուլիս

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սէրի Դ.	Ք. Կ.	24	15
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	107	75
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕՄ.		0	34
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		0	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	18
Թժամուլէյ բաժնեթ.		6	32
» ժուիսանս		105	—
» պարտաթ.		480	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		468	—
Թրանսվալ		73	50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	27½
» » » չէք	»	109	17½
Բարիզ » »	Ֆր.	23	05
» » » չէք	»	22	97½
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	66
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	22	11

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	25
Անգլիական ոսկի	»	110	02
Բոլ Էմբէրիալ	»	90	30
Քրիմից	»	54	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	01
Մէթալիք	»	95	20
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 28 Յուլիս

Անգլիական Քոնսոլիտէ		97	81
Օսմանեան Ռանթ սէրի Բ.			—
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. բաց.		22	25
Օսմանեան Ռանթ սէրի Դ. գոց.		22	25
Օսմանեան Պանքա		11	12
Ռուսական 1890		—	—
Հելլենական 5%		39	—
» Մօնօփօլ		43	—
Պուլկարական 1888		82	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		—	—
Տօմինիալ		103	50
Թրանսվալ		3	—
Այտըն երկաթուղի		9	50
Փոխառութիւն		25	370

ԲԱՐԻԶ, 28 Յուլիս

Ֆրանս Ռանթ 3 %		99	95
» » 3½ %		102	—
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	22	60
) գոց.	»	22	65
» » » Բ.		—	—
« « « Գ.	»	—	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	529	—
Օսմանիէ	»	428	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	109	75
Օսմ. մաքսատուն	»	507	—
Օսմ. Ռէժի	»	313	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %		481	—
Քրէտի Լիոնէ		1030	—
Իտալական Ռանթ	»	91	75
Սպանիական արտաքին	»	72	07
Էժիբսիէն իւնիֆիէ		—	—
Թրանսվալ	»	75	75
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	150
[illegible]	»	03	—

ՊՐԻՒՍԷԼ, 28 Յուլիս

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.		22	25
Ռումէլիի երկաթուղի		107	75

ՊԵՐԼԻՆ, 28 Յուլիս

Ռուպլը	»	216	12
Ռումէլիի երկաթուղի	»	108	90
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	—	—
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս	»	20	270

ՎԻԵՆՆԱ, 28 Յուլիս

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	»	242	90
Ռումէլիի երկաթուղի	»	105	—
Օսմ. Ռէժի	»	286	—

ԲԱԶԷ

Հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ զգեստներու

Մահմուտ Փաշա, Ապուտ էֆ. խան, թ. 5-6

Եղանակիս յարմար ֆրանսական եւ անգլիական զուտ բուրդ նորաձեւ չուխաներէ պատրաստած է 10,000 ձեռք հագուստ հին գիներով, այժմեան յաւելեալ գիներէն 40% աժան։

ԲԱԶԷՆ (Միակ վաճառատունն է որ Եւրոպայի գործարաններէն ուղղակի կը ստանայ իր կերպասները։

ԲԱԶԷՆ (Այն վաճառատունն է որ իր յանձնառութիւնները անթերի կը գործադրէ։

ԲԱԶԷՆ (Իր ծախած զգեստներու նորոգութիւնը ձրի կը կատարէ։

ԲԱԶԷՆ (Վերջապէս այնքան աժան կը ծախէ որ իր մագիլներուն մէջ ամէն մրցում կրնայ խեղդել։

ԲԱԶԷԻ Թուրքերէն անունը ՇԱՀԻՆ է, զգուշանալ այս անուան կեղծերէն։ 612

ՍԳՈՐԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Երլտըզ, Կ. Պոլիս, 13 դեկտ. 1888
Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,
Կը ցաւիմ որ պաշտօնական դիրքովս կարող չեմ [illegible] ընել, այլ համաձայն ուրիշներուն փորձերուն եւ այն բժշկաց որոց պաշտօն յանձնեցի փորձել զայն մեր հիւանդանոցաց մէջ, կը յայտարարեմ որ ձեր Մօրու ձկան իւղն, իր այս վիճակին մէջ դիւրաւ խմուելով եւ մարսուելով, կը համապատասխանէ այն յատկութեանց զորս ախտաբուժական գիտութիւնն ի վաղուց անտի հռչակած է, մասնաւորապէս այդ յաջող պատրաստութեան մէջ։ ՏՐ. Ս. Ս. ՍԱՎՐԻՈՅԷՆԻ ՓԱՇԱ
Բժիշկ Վեհ. Սուլթանի

ԱԳԱՐԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կահաւորման յատուկ ամեն տեսակ ապրանաց

Կալաթա, Չիւլֆարի փողոց, Սելանիկ խան, Թիւ 1—9

Նոր հաստատուած սոյն մթերանոցներուն մէջ կը գտնուին անգլիական գործեր, տուքումա եւ թաւշեայ գործեր, «քէչէ»ներ, «թիւլ» վարագոյրներ, սփռոցներ, քորնիշներ, գետնի մուշամպաներ եւ զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մանճակալներ, աթոռներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով.

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆՔՈՎ ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ
635

ԱԶԳ. ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ազգ. Կեդր. վարժարանի նոր տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ սեպտ. 1ին. Ա. կարգին աշակերտել փափաքողները պէտք է ներկայանան վարժարանին ԸՆԴՀ. ՀՍԿՈՂԻՆ, Թուականէս սկսեալ մինչեւ Օգոստոս 20, ամէն ԴՇ եւ ՇԲ. օրեր, մինչեւ կէս օր՝ անուննին արձանագրել տալու համար։

Վարժարանի կանոնագրով որոշուած մուտքի քննութեան առարկաներն են.

Կրօնք.—Քրիստոնէական գիտելիք։

Հայերէն.— Աւետարանէն թարգմանութիւն.—Գրաբար քերականական հարցումներ. (մ'ւս գործնական քերականութիւն Պարագաշեանի). — Աշխարհաբար պարզ շարադրութիւն։

Օսմաներէն —Հասարակ ընթերցանութիւն. Ուղղագրութիւն (իմլա). Օսմ. է Հայ. պարզ թարգմ։

Ֆրանսերէն.—Ֆրանս.է հայերէն թարգմանութիւն. Հայերէնէ ֆրանս. պարզ թարգմանութիւն. քերականական հարցումներ (մ'ես, օր. համար, Larive et Fleuryի գիրքին Ա. տարին։)

Ընդհ. Պատմ.—Յունաց եւ Հռովմայեցւոց պատմութ.։

Աշխարհագր.—Բնական եւ քաղաքական աշխարհագր. հինգ մասերու։

Թուաբանութ.—(Աւարտած պէտք է ըլլալ)

Երկրաչափութ.—Գիծերու, անկիւններու եւ շրջանակներու վրայ գործն. գիտելիք։

Իրագիտութ.—Բնական գիտութեանց վրայ սկսնակ ծանօթութիւններ. Գծագրութ. եւ Գեղագրութիւն.—

(ԴԻՏՈՂ.—Ֆրանսերէնի եւ Թուաբանութեան քննութեանց արդիւնքը մասնաւոր կերպով նկատողութեան պիտի առնուի, փորձով տեսնուած ըլլալով որ նորեկ աշակերտները այդ երկու ճիւղերուն մէջ պահանջուածին չափ կարող չեն։)

Քննութիւնները գրաւոր պիտի կատարուին հետեւեալ թուականներուն։

Օգոս. 21 ԲՇ. օր.—Կրօնք, Հայերէն, Ֆրանսերէն, Օսմաներէն, Պատմութիւն։

Օգոս. 22 ԳՇ. օր.— Աշխարհագր. Թուաբանութ. Երկրաչափութ. Իրագիտութիւն։

ՕԳՈՍՏՈՍ 25 ՈՒՐ. օր քննութեանց արդիւնքը պիտի ծանուցուի։

Խնամակալութիւնս կ'որոշէ քննութեանց հարցումները։

Այս առթիւ խնամակալութիւնս կը ծանուցանէ թէ վարժարանին Չորրորդ դասարանը յառաջիկայ շրջանին կը բացուի՝ Երրորդ դասարանը աւարտող աշակերտներով. Եթէ կան սոյն դասարանին աշակերտիլ փափաքող նորեկ ուսանողներ, նմանապէս կը հրաւիրուին իրենց մուտք տոմսակներն առնել վարժարանին Ընդհ. Հսկողէն՝ վերոյիշեալ թուականներուն (Յունիս 27-Օգոստ 20)։

Ի Դիմաց Խնամակալութեան
Ատենադպիր — Ատենապետ
Յ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ — ՅԱԿՈԲ ԼՕՌՃԵԱՆ
Ղալաթիա, 26 Յունիս 1900
462 4—6

ՏՕՔԹԷՕՐ ՊՐՈՒՔՆԸՐ
ԱԿՆԱԲՈՅԺ

Աչքերու ամէնէն ծանր բորբոքումները կը բժշկէ ներարկումներով (injections hypodermatique) ամէնէն նոր ընդունուած դրութեամբ եւ կատարեալ յաջողութեամբ։

Բժշկական խորհրդակցութիւն ամէն առաւօտ ժամը 9էն (ը. ե.) մինչեւ կէս օր, իր աշխատանոցին մէջ, Բերա Ասմալը Մեսճիտ փողոց Թ. 44։ Փողոցին մուտքը ճիշտ մօտ է ռուսական դեսպանատան։
596 17—30

ԱԶԴ

Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչութեան

Արեւելեան Ռումէլիի երկաթուղւոյ պարտաթուղթերուն 183րդ վիճակահանութիւնը հրապարակաւ պիտի կատարուի յառաջիկայ յուլիս 19/1 օգոստոսին, ճիշդ կէսօրին Օսմ. Հանրային Պարտուց Վարչութեան կեդրոնատեղիին մէջ, մասնակցութեամբ Օսմ. Պանքային։

Կ. Պոլիս 7/20 յուլիս 1900 3—3

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան եւ դէմքը կը տձեւացնէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չի կայ առողջութիւն, եւ առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը։ — Ուրեմն խորհուրդ կու տանք ատամնազուրկ անձերու դիմել Տքթ. Պառիի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երբեմն եւ անարմատ ակռաները արհեստական ամենադիւրին ու ամենահաստատուն ակռաները պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, եւայլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կապահովեն։

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պառիի լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ։

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

ԱԶԴ.—Կը ծանուցուի 1896ի 5%ի Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթեր ունեցողներուն թէ յառաջիկայ 1/14 յուլիսէն սկսեալ, այդ թուականին իրենց պայմանաժամը աւարտող թիւ 8 կտրոնները եւ յունիս 5/16ի վիճակահանութեան մէջ ելած նոյն փոխառութեան պարտաթուղթերը պիտի վճարուին Օսմ. Կայս. Պանքային Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ բացի կիրակի օրերէն ուրիշ ամէն օր ժամը 10էն մինչեւ 2ուկէս (Ը. Ե.) եւ ուրբաթ օրերը ժամը 10էն մինչեւ կէսօր։

Պարտաթուղթերուն եւ կտրոններուն տեղ, որո՛նց պէտք է ընկերանայ թուահամարեալ պորտէրօ մը, պիտի յանձնուի ստացագիր մը, որ պէտք է որոշուած թուականէն 10 օր ետքը ներկայացուի Ղալաթիա, Օսմ. Պանքայի սնտուկին։

* * *

Կը ծանուցուի 5% մաքսատան Օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն թէ յառաջիկայ յուլիս 1/14էն սկսեալ, այդ թուականին իրենց պայմանաժամը աւարտող թիւ 28 կտրոնները պիտի վճարուին Օսմ. Կայս. Պանքային Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ, բացի կիրակի օրերէն ուրիշ ամէն օր ժամը 10էն մինչեւ 2½ (Ը. Ե.), եւ ուրբաթ օրերը ժամը 10էն մինչեւ կէսօր։

Պարտաթուղթերուն եւ կտրոններուն տեղ, որոնց պէտք է ընկերանայ թուահամարեալ պորտէրօ մը, պիտի յանձնուի ստացագիր մը, որ պէտք է որոշուած թուականէն 10 օր ետքը ներկայացուի Ղալաթիա, Օսմ. Պանքային սնտուկին։
3—3

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը
Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ չունինք

ԱՆԱՏՕԼՈՒ ՕՍՄԱՆԼԸ ԹԻՄՈՒՐ ԵՕԼԸ ԻԼԱՆ

Թիմուր եօլա արտ օլուպ Տէրինճէ լիմանընտա պուլունան ճէրր էսքալ մաքինալարընը հավի զախիրէ անպարլարը վէ տէբօլար վէ միւճէտտէտէն ինշա իթտիրիլէն հանկարլար եանի սունտուրմալար սէնէյինը սալըֆա միւխիլլը սըու սէնէ տախի միւզայէտէ սուրէթիլէ էն եւքսէք ֆիյաթըլա թալիպ օլանա իհալէ [illegible] «Անատոլու Օսմանլը Թիմուր եօլը իտարէսի» իպարէսիյլէ (Տէրինճէ իճարլէրի հագգընտա) ճիւմլէսինին պատէթթէզէիւր թէսլիմի միւգթէզա պուլունտուղը վէ պու պապտէ իյզահաթ վէ մալիւմաթ միւֆասսալէ իսթիհսալընըն արզու էտէնլէրին Հայտար Փաշատա Թիմուր եօլը իտարէսինտէքի տէվայիրէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի թիւճճարը միւթէպէրէյէ իլան օլունուր։ (Միւտիւրիյէթ)

Ֆի 5 Թէմմուզ

ՀՐԱՇԱԼԻ ԴԵՂ ՄԸ

Կազդուրող, զօրացնող եւ արիւնը մաքրող դեղերուն ամէնէն ազդեցիկն զօրաւորն ու անուշահամը ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ է որ խիստ դիւրաւ կը խմուի. Ձկաիւղը, Քինքինան եւ ուրիշ իօտախառն դեղերը շատ աննշան կը մնան ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻԻՆ քով, որուն նկատմամբ բժիշկներու հազարաւոր նամակներէն հետեւեալները կարդացէք.

Սիրելի Պ. Նուրի, — Հավր, 23 Յուն. 1899

Ձեր գինիին նկատմամբ արդէն յայտնած նպաստաւոր գաղափարներս անգամ մը եւս կը կրկնեմ. երբեք այս աստիճան կատարեալ եւ ազդու դեղ մը չէր հասած ձեռքս, տղոց յատուկ հիւանդութեանց պարագաներուն՝ ուր հարկ ըլլայ ձկան իւղ գործածել, անոր տեղ ապահովապէս պէտք է տալ ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻՆ, որուն ազդեցութիւնը կրկնապատիկ է ամէն տեսակէտով։ Ձեր գինին ուրիշ մէկ առաւելութիւնն ալ այս է որ, տղայք մեծ ախորժակով կը խմեն զայն եւ դիւրութեամբ կը մարսեն։ ՏՕՔԹ. ԺԻՊԿՐ

Բարիզ, 15 Նոյեմբ. 1898

Պ. Նուրի։ Շատ անգամներ փորձած էի Ձեր գինին, տկարակազմ, անարիւն եւ տժգոյն հիւանդներու եւ շնչառական գործարաններէ նեղուողներու վրայ եւ անոր շնորհիւ մեծամեծ յաջողութիւններ ձեռք բերած։ Այս անգամ տուի զայն դեռատի աղջկան մը որ թոքերուն տակ գեղձեր (պէզ) ունէր եւ որոյ վրայ խոյլի (սրաճա) սկզբնաւորութիւն մը կը նշմարէի. ուրախ եմ յայտնել որ, չորս ամիս ՆՈՒՐԻԻ ԳԻՆԻ գործածելով հիմա բոլորովին առողջացած է աղջիկն, որուն նշանտուութիւնը կատարեցին երէկ։ ՏՕՔԹ. ՌԱՎԻՕՆ

Լոզնելու համար մեր պարտականութիւնը կը կրկնենք որ մի միայն եւ մի միայն ՆՈՒՐԻԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԳԻՆԻ առնէք առանց խաբուելու կեղծերէն կամ նմանութիւններէն, զորս շահամոլներ պիտի ջանան տալ ձեզ իբրեւ Նուրիի գինիին չափ ազդեցիկ դեղ, մի հաւատաք ՆՈՒՐԻԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ԳԻՆԻՆ է միայն առողջարար։ ՏՕՔԹ. ՏԷԼՄԻ

Կը ծախուի Կ. Պոլսոյ եւ գաւառներու մեծ դեղարաններուն եւ դեղի մթերանոցներուն մէջ. 80 6—12

Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ԱՐՄՏԻՔ.—Ցորեն.—Վերջացող շաբթուն մէջ հասաւ 1,000 քիլէ կակուղ ցորեն որուն 800 Ռումէլի խառն, 2500ը Ռումէլի ճերմակ և 9,000 Անատոլու խառն։ Կարծր ցորենէն այս շաբթու հասաւ 4000 քիլէ և ծախուեցաւ օխան 35-36 փարա։ Հաճար.—Վաճառում չկայ պատրաստ ապրանք չըլլալուն համար։ Իզմիրի մէջ ալ գործառնութիւնները կը պակսին։ Եգիպտացորեն.—Հրապարակը հանդարտ է. ծախուեցաւ 2000 պարկ Ատաբազարի և Իզմիտի տեսակէն օխան 22-22½ փր.ի. Սեւ ծովի տեսակին արտածման համար օխան կ՚արժէ 21-21½ փարայի։ Տեղականին համար օխան 23-23½ փարա։ Գարի.—Ծախուեցաւ 12,000 քիլէ Ռումէլի, Օտեսա և Մերսինի տեսակէն քիլէն 10-10½։ Իզմիրի մէջ հրապարակը բանուկ է։ Վարսակ.—Վաճառում չկայ։ Գինը կ՚արժէ Սեւ ծովի տեսակին օխան 16-17 փր., Անատոլուի և Մարմարայի նոր բերքին օխան 19-20 փարա։ Թռչնակեր.—Վաճառում չկայ. գինը կ՚արժէ Ռոտոսթոյի տեսակին օխան 34-35 փարայ. արտածման համար։ Սուսամ.—Ծախուեցաւ 500 պարկ Եւրոպայի համար օխան 95-96 փարա։ Զմիւռնիոյ մէջ կը ծախուի տեղականը 103-104 ղրշ.ի։ Լուբիա.—Վաճառում չկայ։ Գինը Սեւ Ծովի տեսակին 100 օխան 87-88 ղրշ.ի. Սէլանիկի տեսակին 160-165։ Անիսոն.—Վաճառում չկայ։ Կը ծախուի 7-7½ Քիօ, 3½ Ռումէլի։ Պրուսա՝ 4½-5 ղրուշի։

ԱԼԻՒՐ.—200 պարկ Օտեսայի տեսակէն, պարկը 92-98, առաջին տեսակը, Բ. տեսակը՝ 84-88 և Գ. տեսակը 79-82 Մարսիլիա 10,000 պարկ 63-76, Վառնա 450 պարկ, պարկը 77-78 ղրուշի Սամսոն, Սըվազ 450 պարկ, պարկը 58-72 ղրուշի. (մէրան 100 ղրուշէն)։

ԳԱՂԹԱԲԵՐՔ.—Շաքար.—Թրիէսթէէն հասաւ 4900 պարկ։ Ծախուեցան 4900 պարկ Թրիէսթէի տեսակէն, կենդինարը 84-87 ղր.ի, ռուսական պարկը՝ 82 ղր.ի։ Խահուէ.—Ժամանում և վաճառում 750 պարկ պարկը 7,50-8,50 օսմ. ոսկի։ Բրինձ.—Շաբթուան մէջ հասան 1200 պարկ եգիպտական, պարկը 75-80 ղրշ.ի։ Մոմ.—Ժամանում և վաճառում չկայ։ Կը ծախուի սնտուկը 59 ղրշ.ի Ֆուճնէ։ Քարիւղ.—Թրանսիթի ընթացիկ գործառնութիւններ, սնտուկը 26 ղրշ.էն։

ԱԼՔՈՀ.—Շաբթուանս մէջ հասան և ծախուեցան 12 տակառ Թէրէծինաքօ 40-40 8 տակառ Սոթինաքի 39½-40½ 10 տակառ Ոլատափքա 38-39 օխան մէկ օսմ. ոսկի։

ԱՐՏԱԾՈՒԵԼԻՔ ՆԻՒԹԵՐ.—Թիֆթիկ.—Ծախուեցաւ 80 հակ Էսկիշէհիր Գարահիսար օխան 19½-20 ղրշ.ի։ Բուրդ.—Վաճառում չկայ, գրեթէ Անատոլուի տեսակը 4-4 ու կէս Ռումէլի և շրջակայքէն 5-5¼ ղրշ։ Մետաքս.—Հրապարակը հանդարտ է. վաճառում չկայ։ Իզմիրի մէջ խոզակին գինը կ՚արժէ օխան 16½ 22 ղրշ.ի։ Իզմիրի մէջ խոզակի ժամանումները կը ծախուին դիւրութեամբ։ Լիոնի մէջ Պրուսայի խոզակը կ՚արժէ 41-48, Սուրիայի 43-48, Մարսիլիոյ մէջ մետաքսի և խոզակի խնդրանքը խիստ չափաւոր է։ Կապերս.—Ժամանումը կը շարունակուի 1000 լիբրայի Գարապաղի, Շիրվանի, Խաղախի և ուրիշ կողմերէ։ Ափիոն.—Շաբթուան մէջ ծախուեցաւ 60 սնտուկ դեղօրէից համար. օխան 127-132 ղրուշի։ Իզմիրի մէջ հրապարակը ինկած է։ Դեղին մեղրամոմ.—Վաճառում անկարեւոր։ Ձէթ.—Վաճառում չկայ։ Քայսէրիի տեսակին օխան կ՚արժէ 2-2¼ ղրուշ. Էնկիւրիւնը 1.75-1.87½ ղրշ. և Ջիլէ, Թոքատ, Զորումի տեսակներուն օխան 1.50-1.62½ փր։ Գխտոր.—Վաճառում չկայ. հրապարակը հաստատուն է. Մուսուլի սեւին օխան 10-11 ղրշ. կ՚արժէ, ճերմակինը 8-9։ Կաշի.—Վաճառում գրեթէ չկայ. եզան կաշիին օխան 5 ղրուշ, կովինը 5, ոչխարի տեղական թարմ կաշիին օխան 18-19 ղրուշ։ Ընկոյզ.—Վաճառում չկայ։ Կաղին.—Վաճառում չէ կայ։ Կենդինարը 170-180 ղրուշ։ Հունձքը կը խոստանայ ընտիր տեսակ ըլլալ։ Պնդուղ.—Հրապարակին վրայ գործ չեղաւ։ Սեւ չամիչ օխան 1¾-2 ղրուշ. ճերմակ չամիչ 2½ 5 ղրշ։ Սալեպ.—Վաճառում չկայ։ Ընտիր տեսակը կ՚արժէ 17-18, միջակը 15-16 ղրուշի։

Լ՚ՈՒՐՊԷՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ
Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ.
76 միլիոն ֆրանք
Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բէլթիւէ փողոց թիւ 8 և 10

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվօտա, Լօրանտօ խան։ Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Գաէտի Լիօնէ։

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՅՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվերբուլէ և Աթէնքէն մէջ բանող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիքթօրիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ռումէնեան	10500	Էճիբշիըն	3500
Քէսդրիան	10500	Արրժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ճօրճիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գօսդանիան	8000	Ալգաշիըն	2500
Ֆիրճինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինծօ	900
Վավօնիան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպօն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն ջհանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւուն ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ
ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, քարափին վրայ
600 Հին տեղը մաքսատան

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Յուլիս 31ին Անադոլի, Մարսիլիայէն։
Օգոստ. 6ին Մինկրէլի, Անատօլուի եզեր.

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Օգոստ. 1ին Անադոլի, Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթում։
» 7ին Մինկրէլի, Մարսիլիա։

Տոմսեր ուղղակի Բաթումի համար.
Առաջին կարգի 245 Ֆրանք. 2.կարգի 175 Ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ։ 516 Թ. ՌԸԳՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
Որոնք ամէն երկու շաբաթ կը բանին Լիվերբուլէ և Աթէնքէն մէջ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Գոնիա	4531
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթօն	2403
Ուլտոնիա	7268	Ալլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մորօգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Գադալոնիա	4845		

Դիմել առ ԺՈԼԻ և ՍԻԿԸՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։255

Արտօնատէր ԶԱՐԷՀ ՆՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ՀԱՄԲՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	27.000.000
Պահեստի դրամ	»	52.002.500
Տարեկան հասոյթ	»	70.339.912

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ՚ապահովագրեն մթերանոցներ, բնակութիւններ և տանց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագին ներքով։ 514
Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ. Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Ընանիտեխեան. 20 21 22

COMP RUS
NAVIGATION A VAPEUR ET
COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻ
Շաբթուան երթեւեկութիւնք
Դշ. 18 31 Օտէսա ժամը 4էն յետ միջօրէի
Դշ. 19 1 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա 10ին միջօրէէն առաջ (ճանապարհով Աղեքսանդրեթ, Եաֆա-Սայտ, Ֆա, Պէյրութ եւ Քիօս)
Եշ. 20 2 Օտէսա ժամը 10էն միջօրէէն առաջ
Եշ. 20 2 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի
Ուր. 21/3 Օտէսա ժամը 4էն յետ միջօրէի։

ՍԻՆԿԸՐ
ՅԱՑԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ
Ժ. ՆԱՅՏԼԻՆԿԸՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պաղպատեայ տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայտլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝ ԲԷՐԱ, Շիտակ ճամբայ, Ղալաթա Սէրայի դիմաց։

ՂԱԼԱԹԱ Սինկէր Խան, Թիւնէլին եռեւ. Թրամվայի կայարանին դիմաց.

ՍՏԱՄՊՕԼ Սուլթան Համամ Թիւ 2. Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Սթասիօնին դիմաց Թիւ 13։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Տ՝՝ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԷՐԱ 396
(Եանըի զարեցրասան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպուճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենաասատիկ ցաւող ակռաներ մէկ անգամէն կը լեցնեն. ցաւով դիմելու եւ բուժման վերադառնալու պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկի, ճօշակաւոր և գիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւնը, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամահանութիւն։

Ե. Գ. Ձմեռները կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ՚ընդունին։

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ ։։ 97

ՎԷՆՍԱՆ ՖՕՅԱՃԵԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՎԻՐԱԲԺԿԱԿ. ԵՒ ԱԿՆԱԲԺԿԿ. ԳՈՐԾԻՔՆԵՐՈՒ
Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէլալ Պէյ խանի քով, թիւ 1.
Չիթեճ Սէլէք մաղազասը

Ֆերրոյիճեալ վաճառատան մէջ ակնաբուժական և վիրաբուժական ամէն տեսակ գործիքներ ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ և ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ կը վաճառուին։ Ամէն տեսակ կակուղ և կարծր լաստիկէ (քաուչուկ) առարկաներ, աճուկի կապիչներ (գասըգ պաղը), տեսակ տեսակ գրեխներ (շիրինկա), ելեքտրական մեքենաներ, ջերմաչափներ, հեռադիտակներ, խոշորացոյցներ, մանրադէտներ (միքրոզգօբ) փոքր և մեծ մանրադէտի ապակիներ, նոր տեսակ ոսկի և այլն ակնոցներ կը գտնուին վաճառատանս մէջ։ Գիները խիստ աժան։

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի
La
VELOUTINE
534
CH^les FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

Լ՚ԱՆՔՌԸ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.
1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 339 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ
Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Ջիլի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոտոլֆ Հօթօս, Դեր-Նախագահ.
» Ժօզէֆ Հօթօս, Կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գօլոմօն Նազօ, » » » » »
» Անթուան Բրօքէշ տ՚Օսթէն.
Թէօտոր Բօնձէն
Ժան տը Վէնքինկ-Ինկէնհայմ

Կառավարութեան Քօմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, Կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ
ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բէրա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 202

EMULSION SCOTT
ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է
ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ
ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իբոֆօսֆիթ»ով, որ է «ռը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղաք հաճոյքով կ՚ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱՒՈՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ՑԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԱՈՒԼ 531

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդհ. Հուլէ, Կ. Պոլսոյ Լէօթէակցի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	
Արիօսգօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	
Պրավօ	1076	Տրարօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօրիօ	
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	
Գէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրբինօ	
Գալիբսօ	1337	Էրագօ	1841	Քլէսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլբինօ	2307	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	
Գազօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօմօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	
Չիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանդօ	2272	Րինալտօ	1663	Ետնօ	
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րօմէօ	1789		

Իակօ շոգենաւը, նաւապետ Սէյջ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած
Տուրօ շոգենաւը, նաւապետ Նիլ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւ
Հըլ և ամսոյս 13ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։
Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

—)(64)(—

ԹԷՈՏՈՐ ՈՒԷԱՏՍ—ՏԸՆԹԸՆ

ՕԼՈՒԻՆ

Դ.

ՕԼՈՒԻՆԵԱՆՑ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

4

Գլուխը զարդարուած է ծովարօյսերու պսակով մը, և իր վզին շուրջը կայ «վարէքօ»ներէ շինուած մանեակ մը, տակաւին թաց՝ ծովին ջուրէն, և ծովին յեղյեղուկ երանգներովը համակ պայծառ։ Իր երկու քովերը կը կենան արթուն հրեշտակներ, իր դէմքին վրայէն վերցնելով քօղ մը որուն ծալքերը մեղմիկ կիյնան իր ուսերուն և հաւատք և սէրի թեւերուն վրայէն, ճշմարիտ տիեզերածնութեան խորհրդանշան մը զոր Փիլիփ Օլուին ընծայեց աշխարհի.

—Ինչ կ՚ըսէք. տիկա կը նմանի ճիշդ այն ծաղկեպսակին զոր Ուիննի Վին կը շինէր սովորաբար ծովային բոյսերէ. յարեց Ռոնա Փոուէլ։

Ոսգաթոնի ըղձանոյշին կենդանագիրն է այդ. գոչեցի։ Ֆրանքը և Ուիննին, եւ պզտիկ Միլֆօրտն ու ծովարօյսերը՚։

Անհաւոր անցեալը ծիծաղկոյտի մը պէս ինկաւ հոգւոյս վրայ, և վեր ցատկեցի ու սկսայ խենթի պէս յառաջանալ դէպ ի իմ սալս։ Պատկերն որ ոչ այլ ինչ էր, բայց եթէ հօրս գրքին վրայի զարդապատկերին գաղափարացումը, այն զարդապատկերին որ առնուած էր Ուիննին, եղբօրս Ֆռանքին և խաղու ընկերներէս մէկուն լուսանկարէն, ամէն բան արթնցուց նորէն մտքիս մէջ։

Սինֆին մօտեցաւ ինծի.

—Ի՞նչ է ան, եղբայրս, ըսաւ.

—Սի՛նֆի, գոչեցի. մայրդ խօսք մը ունէր զաւակներու և հայրերու վրայով, ի՞նչ էր ան։

—Իմ խեղճ մօրս հայրը՝ երբ մայրս պզտիկ աղջիկ մըն էր եղեր այնչափ անգթօրէն կը զարնէ եղեր անոր որ մայրս իր բոլոր կենացը մէջ հիւանդոտ կին մը եղաւ և սովոր էր ըսել. ինչ որ ալ ըլլայ, պէտք է որ խորունկ փորէք ձեր հայրը թաղելու համար։

Ետ դարձայ և նստայ Ուիլտըրսբինի քով մինչդեռ Սինֆի ալ գնաց Սիւիլի մօտ։

Ուիլտըրսբին կը մտածէր անշուշտ թէ վերացած էի իր նկարագրութեան հիանալի զօրութեամբ, և շարունակեց իբր թէ բնաւ ընդմիջում եղած չըլլար։

—Իսիս, ըսաւ, կը կենայ ձեր առջեւ. Իսիս, ոչ թէ պատկառելի և խոժոռ՝ Հօրուսի մօր նման, և ոչ ալ անկարգ շուայտութեանց Իսիսը, այլ (ինչպէս կ՚ըսէ Ֆիլիփ Օլուին) Իսիսը՝ օրիորդը, որ իր շուրջը կը նայի ակնապիշ, անմեղ այլ խորհրդաւոր աչքերով։

—Եւ հօրս «Սքօղուած Թագուհին գըրքի՞ն առեք այս ամէն... պիտի աւելցնէի... դասական պատմութիւններու և միջնադարեան միսթիքականութեան խառնուրդը։—Բայց, անմիջապէս կտրեցի խօսքը։

—Այս ամէնը և աւելին—ասկէ հազար անգամ աւելին կրնար արտայայտուիլ ո և է նկարչի արուեստով։ Վասն զի այն դարը զոր Քարլայլ կը հարուածէ և մեծն ու բարին Ճօն Ռըսքին կ՚արհամարհէ, կոշտ է, պարոն Օլուին. այդ դարը կ՚ըսեմ, գետնաքարշ է ու կոշտ։ Զարմանալի չէ ուրեմն որ արուեստը մեր օրերը արուեստական գերակշռութիւն մը միայն կ՚ունենայ. Կ՚արհամարհէ խեղճը, կ՚արհամարհէ ներշնչումը, կ՚արհամարհէ հոգին, կ՚արհամարհէ նոյն իսկ գաղափարները. զարմանալի չէ որ անարժէք է, բոլորովին անարժէք։

—Ի բաց առեալ երբ ի գործ դրուի արուեստի տաճարի մը մէջ՝ Լոնտոնի ո և է մէկ մասին մէջ որ անծանօթ պիտի ըլլայ, ուրկէ Կալլիսպէ, Եւտերպէ և բոլոր իրենց քոյրերը արտաքսուած պիտի ըլլան, ընդմիջեց Սիւիլ։

—Բայց ինչպէս հասաք այս գերազանց առաւելութեան, Պ. Ուիլտըրսբին, հարցուցի։

—Անիկա իրաւցնէ երկար պատմութիւն մը պիտի ըլլար, պատասխանեց։ Եւ սակայն Ֆիլիփ Օլուինի որդին իրաւունք ունի գիտնալու ինչ որ կրնամ ըսել։ Իմ սիրելի բարեկամս գիտէ թէ՝ հիմա թէև համբաւաւոր, ես ալ մագլցեցայ արուեստին սանդուխին վրայ, էն վարի աստիճանէն, այսինքն նոյն իսկ էն վարի աստիճանը հասնել կարենալէս ի՛նչ տաժանելի ճամբորդութիւն մը ունեցայ տեսնելու համար վերջապէս սանդուխը։ «Հաւատք և սէր» նկարչին պարագայ կենսագիրը պիտի արձանագրէ թէ խրճիթի մը մէջ ծնած էր ան և դարբնոցի մէջ սնած. և թէ իր օրօրոցը եղած էր դարբնոցին ձեղունէն շղթայով կախուած տախտակի կտոր մը զոր իր մայրը՝ իր սիրեցեալ մայրը կը շարժէր երբեմն՝ դարբնոցին մէջ իր աշխատութեանց միջոցին, պատահաբար։

Այս խօսքին վրայ չխնդացի նոյն իսկ, այնքան ակներեւ էր իր անձնասիրութեան վիրաւորուած ըլլալը, մայր բառը արտասանելու զարմանալի եղանակէն։

—Լսած էք, շարունակեց անանկ ձայնով մը որուն ուժգնութիւնը անդիմադրելի հրապոյր մը ունէր ականջի համար, հնդիկ Թովիչի մը ձայնի մը պէս. լսած էք հարկաւ մայր-թռչունին վրայով, որ իր ձագերը կը սնուցանէ իր լանջքին արիւնովը. այդ թռչունը շատ թերի կերպով կրնայ ներկայացնել զայն, զոր Աստուած, իր ամրաւ սիրոյն մէջ տուաւ ինծ իբր մայր։ Տասը հատ էինք, տասը հատ պզտիկ մանուկներ։ Մայրս Օլտ Հիլի կին դարբին մըն էր, որ շաբաթը չորս ու կէս շիլինի կ՚աշխատէր օրը տասներկու ժամ, տաք երկաթէն գամեր շինելու համար։ Ծակոտիս վրայի սալին—նայէ—ճիշդ ձեւն ունի այն հրաշէկ գամին որ օր մը անոր սալին վրայէն վրաս ցատկեց երբ կը քնանայի ես իմ օրօրոցիս մէջ անոր գլխուն վերեւ։ Այնքան աղքատ էր ան որ չկրցաւ մեզի դաստիարակել։ Երբ գայլը դրան առջեւ է, Պ. Օլուին, և երախաներուն միսն ու արիւնը կորսուելու վտանգին մէջ, ո՞ր մայրը կրնայ մտածել դաստիարակութեան վրայ, մտածել նոյն իսկ հոգին փրկելու, մտածել վերջապէս սնունդէ զատ ո և է բանի։ Երբեք ունեցեր պակասն զգացա՞ծ էք, պարոն Օլուին ըսաւ յանկարծ, իր ուժգնութեամբ այնքան մագնիսական ձայնով մը որ կարծես նոյն պահուն զգացի անօթութեան նուաղումը։

—Ոչ, ոչ, ըսի. վստահ հասանքի մը տակ ընկճուած. բայց կայ մէկը որ թերեւս—կայ մէկը զոր աւելի կ՚ոգիով կը սիրեմ որքան ձեր մայրն իր երախաները...

Սինֆին ոտքի ելաւ, եկաւ, ձեռքը ուսիս վրայ դնելով փսփսաց.

—Անիկա անօթութենէն չպիտի նի, եղբայր, բլուրներուն վրայ չմեռնիր։ Միմիայն իր հացը պիտի մու քիչ մը առեն, այդքան միայն։

Եւ յետոյ ձեռքը ճակտիս վրայ լէն ետքը դարձաւ դէպ ի Սիւիլ.

«Մէկը որ երբեք ունեցեր կար քաշած, չգիտեր թէ ի՛նչ է կեն ըսաւ Ուիլտըրսբին, շատ քիչ ուշ թիւն ընծայելով այսքան բուռն ընդ ման։ «Ոչ ոք կատարելապէս գ րակուած է պարոն Օլուին, ոչ ոք ճշմարիտ նշանակութիւնը այդ բառին, մարդ բառին, ոչ ոք կը ճշմարիտ նշանակութիւնը մարդուն քին այս աշխարհի վրայ, ուրիշ կեն արարածներու մէջ, եթէ երբեք կար եղած ունեցեր։ Անօթութիւնը նոր սողութիւն մը կու տայ աչքերուն։

—Աստղերուն չափ ճշմարիտ է մրմնջեց Տիկին Պոուէլ Ռոզային սիր մեծ-մայրը, որ գորգի մը վրայ կծկու էր իր տղուն Ժէրիքօ Պոուէլի քով, փողը բերանը, կողմնակի հիւսելով և շագիր մտիկ ընելով։ Ոտքիդ տակ խոյս կու տայ կարծես և քաղցր ալ բոլորովին կործիններուն վերաբեր թուի, երբ անօթի փորանց ճամբայ կ ես։

Թարգմ. ՀՐԱՆՏ ԽԱՆՃԵԱՆ

(Շարունակելի)